

UIT

NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET

Institutt for lærerutdanning og pedagogikk

Helt OK

En kvantitativ studie av hvordan foreldrene oppfatter arbeidsplanen.

Lisa Arvida Angell

Masteroppgave ved lærerutdanningen.

Mai 2017

"Det er rart med vaner.
En vet aldri selv at en har dem."
Agatha Christie

Sammendrag

I denne masteroppgaven har jeg gjennomført en kvantitativ undersøkelse i form av en survey. Jeg har undersøkt hvordan 110 foreldre oppfatter og bruker arbeidsplanen som elvene får fra skolen, og hva arbeidsplanene inneholder. For å finne svar på problemstillinga måtte jeg gå inn i teorien og undersøke hvor arbeidsplanene kom fra, hva som var intensjonen da de ble innført, og se dette i sammenheng med resultatene fra undersøkelsen.

Jeg har funnet ut at arbeidsplaner brukes svært mye, og at foreldrene jevnt over er fornøyde og positive til både arbeidsplanen og skolen for øvrig. Men, funnene viser også at skolen sjelden avklarer med foreldrene hvilke forventinger som er knyttet til arbeidsplanen. Det er også sjelden foreldrene får komme med innspill. Det interessante er at foreldrene på sin side ikke synes å oppfatte dette som et savn – de synes det er helt ok.

Forord

Allerede da jeg skrev bacheloroppgaven for to år siden begynte jeg å fatte interesse for arbeidsplaner og bruken av dem i dagens skole. Jeg observerte et verktøy som var mye brukt, og som lærerne ikke kunne se for seg en hverdag uten. Samtidig oppdaget jeg gjennom aksjonen jeg gjorde at flere av de uroligste elevene fant en helt annen ro i arbeidet når de ikke hadde en konkret mengde oppgaver de måtte igjennom. Hva er en arbeidsplanen? Hvor kommer den fra? Hvorfor bruker vi den og hvordan brukes den? Innledningsvis var spørsmålene mine mange. Jeg avgrenset, og landet til slutt på å undersøke hvordan foreldrene oppfattet planen. Dette var fordi jeg ikke fant noe om dette i litteraturen jeg hadde tilgjengelig. For finne ut av dette ble det tidlig klart for meg at en kvantitativ undersøkelse var det som måtte til for å besvare spørsmålet på en best mulig måte.

Kvantitativ undersøkelse – det har jeg aldri gjort før, så det kan jeg helt sikkert, var utgangspunktet i beste Pippi Langstrømpe-stil, og nå sitter jeg altså her og har gjennomført, undersøkt og forsøkt å tolke etter beste evne. Det har vært spennende, det har vært frustrerende og det har vært lærerikt på mange måter. Med masteren avsluttet kan jeg med sikkerhet si at arbeidet har vært med på å forme meg som lærer, og jeg gleder meg til å ta med meg kunnskapen inn i skolen.

I avslutningen av et masterprosjekt og en studie er det på sin plass og takke de som har støttet og hjulpet meg på veien. Det har vært mange, og dere har vært uendelig viktige alle sammen. Først og fremst 110 ganger takk til de foreldrene som tok seg tid til å svare på undersøkelsen, det hadde blitt null og niks uten dere. En stor takk også til min veileder, Lisbet Rønningsbakk, for å raust ha delt av din kunnskap og for at du hele veien har hatt tro på at jeg skulle lande på beina. Takk også til min enestående familie, to fantastiske neshorn og alle gode kollegaer som har stilt opp, støttet og sett til at verden utenfor at holdt sammen i de siste fem årene. Og til Jan-Olav, du er enestående.

En aller siste takk til min kjære Pappa som forlot, men som gjennom sin overbevisning om at jeg får til alt jeg har bestemt meg for, har vært viktigere enn noen aner for at jeg er i mål.

Grytøy, mai 2017.

Lisa Arvida Angell

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	5
Forord	7
1. Innledning	11
1.1. Bakgrunn og motivasjon for valg av problemstilling	11
1.2. Presentasjon av problemstillingen	12
1.2.1. Å Oppfatte	12
1.2.2. Foreldre.....	12
1.2.3. Arbeidsplanen	12
2. Teori og litteraturgjennomgang	14
2.1. Hva er teori – og hva er praksis?	14
2.2. Det viktige skole-hjem samarbeidet	15
2.3. Hva påvirker læring?	16
2.4 Styringsdokumenter og lovverk	18
2.4.1. Opplæringslova.....	18
2.4.2. Læreplanene	18
2.5. Hvor kommer arbeidsplanen fra?	19
2.6. Hva sier elevene?	20
2.7. Hva sier lærerne?	22
2.8. Hvorfor blir foreldrene så viktige?	23
3. Metode	25
3.1. Valget av metode	25
3.2. Survey	26
3.2.1. Hva er en survey?.....	26
3.2.2. Utforming av spørsmål	26
3.2.3. Tilgang	28
3.2.4. Utvalg	28
3.2.5. Validitet og reliabilitet.....	29
3.3. Gjennomføring en av undersøkelsen	30
3.4. Forskningsetikk	30
4. Funn	32
4.1. Gjennomsnitt og standardavvik	32
4.2. Hvilket kjønn er du?	34
4.3. Hvilken klasse går barnet ditt i?	35
4.4. Omtrent hvor mange elever er det på skolen der barnet ditt går?	36
4.5. De aller fleste elever har en ukeplan eller arbeidsplan. Har barnet ditt en slik plan?	37
4.6. Hvem leser vanligvis ukeplan/arbeidsplan hjemme hos dere?	38
4.7. Hvor ofte leser du planen?	39
4.8. Hvilken informasjon finner du på ukeplanen?	40
4.9. Har kontaktlærer eller noen andre gått gjennom ukeplan/arbeidsplan sammen med deg/dere?	42
4.10. Har du fått komme med innspill til arbeidsplan/ukeplan?	44
4.11. Er det informasjon du savner på arbeidsplanen?	45
4.12. Dersom du får arbeidsplanen hjem i sekken: Tror du det ville vær enklere for deg om du fikk planen som en av følgende alternativ?	46
4.13. Vet du om alle barna i klassen har samme arbeidsplan, eller har noen en egen plan?	47
4.14. Dersom barnet ditt har en egen plan, hvorfor er det slik?	48

4.15. Er det informasjon på planen som ikke angår ditt barn? Det kan for eksempel være informasjon til en annen gruppe, eller lekser som barnet ditt ikke skal gjøre.....	49
4.16. Rangering av påstander	50
4.16.1. Arbeidsplanen er et nyttig verktøy for kommunikasjon mellom skole og hjem	50
4.16.2. Jeg ser fram til å sjekke arbeidsplanen hver uke.....	51
4.16.3. Jeg sjekket arbeidsplanen oftere da barnet gikk i første klasse enn nå	51
4.16.4. Informasjon på arbeidsplanen er nyttig for barnet mitt.....	52
4.16.5. Informasjon på arbeidsplanen er nyttig for meg	52
4.16.6. Jeg skulle ønske vi slapp arbeidsplaner	53
4.16.7. Lekser er positivt for barnet mitt.....	53
4.16.8. Jeg har god kommunikasjon med skolen.....	54
4.16.9. Det er lett å få tak i læreren på skolen	54
4.16.10. Arbeidsplanen i sekken er gammeldags og bør endres til en mer moderne løsning	55
4.16.11. Lekser på SMS ville vært en bedre løsning for oss.....	55
4.16.12. Jeg skulle ønske det fantes en app for kommunikasjon mellom skole og hjem	56
4.16.13. Jeg skulle ønske skolen hørte mer på meg	56
4.16.14. Jeg vet ikke hvordan jeg skal ta kontakt med skolen	57
4.17. Jobber du i skoleverket selv?	58
4.18. Har du flere synspunkter eller innspill rundt arbeidsplan/ukeplan?.....	59
4.19. Krysstabeller	60
4.19.1. Hvor ofte leses ukeplanen/ Hvilken klasse går barnet ditt i.....	60
4.19.2. Hvor ofte leses planen/ Informasjon på planen er nyttig for meg	61
4.19.3. Skolestørrelse og klasse / Har alle samme plan	61
4.19.4. Innhold på arbeidsplanen/ Klassesertrinn	63
4.20. Funnene kort oppsummert.....	64
5. Diskusjon	65
5.1. Hvem var det som svarte?	65
5.2. Hva inneholder arbeidsplanene?	66
5.3. Hvordan brukes arbeidsplanen?	68
5.4. Arbeidsplanens rolle i framtida.....	69
5.5. Hva vil funnene ha å si for veien videre?	70
6. Foreldrenes oppfatning av arbeidsplanen.....	73
7. Litteraturliste.....	74
8. Vedlegg	76
Vedlegg 1. Godkjenning fra NSD	76
Vedlegg 2. Infoskriv til foreldrene/samtykke.....	78
Vedlegg 3 Komplette undersøkelse	79
Vedlegg 4 Standardavvik og gjennomsnitt.....	82

1. Innledning

1.1. Bakgrunn og motivasjon for valg av problemstilling

I denne masteroppgaven ønsker jeg å se på hvordan foreldrene oppfatter arbeidsplanen som elevene får utdelt på skolen. Bakgrunn for min interesse og nysgjerrighet rundt dette feltet startet med min aksjon i forbindelse med bacheloroppgave i tredje studieår som jeg kalte ”Gjort eller lært?”. Min praksisklasse jobbet 100% målstyrt, og hadde stort fokus på eget arbeid gjennom en omfattende og detaljert arbeidsplan. Observasjonen gikk ut på at elevene jobbet nærmest utelukkende for å bli ferdig med arbeidsplanen så tidlig som mulig, gjerne i lekse fra mandag til tirsdag. Da vanket det alternative oppgaver og spill for de som hadde vært flinke og fått jobben gjort. Jeg observerte at det alltid var de samme elevene som ble tidlig ferdige og fikk mer utfordring, alternative oppgaver og morsomme ting å gjøre, mens de som ikke klarte å bli ferdig aldri oppnådde å få gjøre noe annet enn oppgavene på arbeidsplanen. Ut fra det jeg hadde lært om ulike mennesketyper og at alle lærer forskjellig og gjerne i ulikt tempo, stilte jeg meg spørsmål om denne måten å arbeide på skapte større forskjeller i stedet for å motivere alle til innsats. De som behersket å arbeide raskt og greit med oppgaver i boka ble belønnet med andre arbeidsmetoder, mens de som ikke var motiverte eller behersket lærebokarbeid sjelden oppnådde noe annet enn - nettopp boka.

I aksjonen tok jeg bort de faste oppgavene på arbeidsplanen slik at det ikke var mulig å bli ”ferdig” med jobben før læreren bestemte at du var det. Dette var en interessant observasjon da de som tidligere hadde blitt ferdige ble nærmest desperate av å ikke komme i mål, mens flere av de som tidligere hadde jobbet mindre slappet av og sa de følte et mindre press, og isteden kunne ta den tiden de trengte på å få jobben gjort. En kontrollprøve ved aksjonens slutt viste at antallet oppgaver de hadde regnet hadde liten innvirkning på prøveresultatet, ingen gjorde det signifikant dårligere, de fleste gjorde det like godt som før, og noen gjorde det bedre. Etter aksjonen ble jeg nysgjerrig på hvordan arbeidsplaner brukes i skolen. Jeg har i praksis ikke opplevd en eneste klasse hvor slike planer ikke brukes, og på direkte spørsmål til lærere jeg har møtt, har svaret nærmest utelukkende vært at de ikke kan se for seg en arbeidshverdag uten slike planer. Ut fra Elevundersøkelsen, som jeg vil komme tilbake til, virker det også som elevene synes dette er et godt verktøy for å lære. Imidlertid har nærmest all akademisk forskning og litteratur jeg har lest vært svært skeptisk til bruk av arbeidsplan slik det gjøres i dagens skole. Jeg har imidlertid ikke klart å finne noen forskning på hva foreldrene mener om disse planene, det er dette jeg nå ønsker å undersøke.

1.2. Presentasjon av problemstillingen

Den første utfordringen jeg møtte i arbeidet med å finne den riktige problemstillingen var å avgrense til noe det var realistisk å gjennomføre som masterprosjekt. Det var hele tiden klart for meg at tematikken skulle dreie seg rundt arbeidsplaner, men hva skulle jeg konkret undersøke? Da jeg landet på foreldrenes oppfattelse av arbeidsplanen falt mye på plass. Dette fant jeg lite om fra før, og jeg så for meg at jeg kunne arbeide med en metode som virket spennende og utfordrende. Problemstillingen min: *"Hvordan oppfatter foreldrene arbeidsplanen?"*, består i hovedsak av tre begreper som jeg nå vil forklare hva jeg legger i, før jeg går videre i oppgaven.

1.2.1. Å Oppfatte

I ordbøkene skilles det mellom to ulike betydninger av å oppfatte noe. Betydningene forklares gjennom å henvise til ulike synonymer; forstå/begripe eller tyde/tolke. I min oppgave ønsker jeg å undersøke hvordan foreldrene både forstår og tolker det dokumentet arbeidsplanen representerer. For å undersøke dette har jeg i surveyen stilt en kombinasjon av spørsmål som jeg mener vil undersøke respondentenes holdninger og tolkninger på en best mulig måte. Dette vil jeg komme tilbake til når jeg i metodekapitlet gjennomgår hvordan jeg sammen med veileder valgte ut spørsmål til surveyen.

1.2.2. Foreldre

Med begrepet foreldre i denne oppgaven mener jeg de som har det daglige ansvaret for barn i barneskolen. Dette kan være mødre, fedre, fosterforeldre eller bonusforeldre. Målgruppen for surveyen som danner grunnlaget for masteroppgaven er foreldre som har barn i barneskolen, altså fra 1.-7.klasse. Hvordan jeg fikk tilgang til de som besvarte undersøkelsen kommer jeg tilbake til i metodekapitlet når jeg skriver om tilgang og utvalg.

1.2.3. Arbeidsplanen

Hva jeg legger i begrepet arbeidsplan er utvilsomt det mest sentrale for denne oppgaven. Arbeidsplanen i skolen har mange navn; a-plan, ukeplan, månedsplan, lekseplan, arbeidsplan og mye mer. Felles for disse er imidlertid at alle inneholder en oversikt over det elevene skal jobbe med i en bestemt periode. Min definisjon av hva som menes med arbeidsplaner i dette prosjektet har støttet seg på Klette (2007) sin definisjon hvor begrepet knyttes til "et skriftlig dokument som foreskriver forventede læringsaktiviteter/læringsoppgaver som eleven(e) skal utføre innen en gitt tidsperiode"(Klette 2007:344-345).

Olaussen (2009) gir en ganske lik definisjon som jeg også har støttet meg til, hun skriver at ”A-planer er en skriftlig plan for arbeid som skal utføres over en viss periode (for eksempel 1 uke eller 2). A-planer kan ha ulik utforming i forhold til fag de omfatter, tidsperiode planen varer, elevbidrag i planlegging, og muligheter for samarbeid” (Olaussen 2009:190). Når jeg undersøker og reflekter rundt arbeidsplanen mener jeg altså et skriftlig dokument som beskriver hva elevene skal gjøre, og hvordan, i en bestemt periode.

2. Teori og litteraturgjennomgang

2.1. Hva er teori – og hva er praksis?

Teoribegrepet stammer i følge Christoffersen og Johannesen (2012:25) opprinnelig fra det greske ordet *theoria* som betyr ”det å se på”, betrakte eller granske. Teorier er en generell påstand om virkeligheten som søker å forklare den. ”Hvordan vi bruker teoribegrepet, er ikke entydig. I dagligtalen snakker vi gjerne om teori når vi egentlig viser til hverdags erfaringer. Mye av det vi sier vi vet, er noe vi tror” (Jensen og Aas 2011:172).

I jakten på teori som kan utdype temaet rundt foreldrene og arbeidsplanen har jeg gjennomgått undersøkelser, fagartikler og publikasjoner . Det har vært både interessant og frustrerende å oppdage at litteraturen fra det akademiske miljøet skiller seg så signifikant fra de observasjonene jeg har gjort og undersøkelsene jeg har funnet fra praksis. I utgangspunktet forundret dette meg, men det virker ikke å være så uvanlig, Jensen&Aas påpeker at

”Teorier er ikke lik virkeligheten da de forenkler og zoomer inn på bestemte sider ved virkeligheten. Dessuten kan teorier sjelden forevise hva som vil skje i enhver situasjon i enhver kontekst. Teorier kan i en del tilfeller si noe om hva som kan komme til å skje under bestemte forutsetninger, eller de kan for eksempel si noe om sammenhenger mellom ulike fenomener” (Jensen&Aas 2011:41).

Når de akademiske artiklenes holdninger er i diskrepans til observasjoner og undersøkelser rundt holdningene til praksisfeltet, er dette sannsynligvis fordi forskningen forenkler arbeidet med arbeidsplanen til å utelukkende være ment som et pedagogisk verktøy. For praksisfeltet virker det tilsvarende umulig å se arbeidsplanen som et utelukkende pedagogisk verktøy, da de ikke klarer å se hva man heller skulle brukt, eller hvordan man skulle fått hverdagen til å gå rundt uten arbeidsplaner. Jensen og Aas siterer også Kvernbekk i forhold til at det må være et skille mellom teori og praksis. ”Akademiske teorier kan ikke uten videre foreskrive hva som bør skje i praksis. Teorier er ingen oppskrift for praksis, men kan for eksempel si oss noe om fenomener i praksis” (Jensen&Aas 2011:172). De konkluderer til slutt med at teori handler om praksis, men altså ikke trenger å være lik praksis. Når det da virker som om teori og praksis slettes ikke behøver å være samsvarende, er det vel heller ikke slik at oppfatninger rundt fenomener, som for eksempel arbeidsplaner, behøver å være i samsvar mellom teori og praksis. Det er altså ikke slik at teorifeltet eller praksisfeltet sitter på fasiten, sannsynligvis vil den ligge et sted midt i mellom, hvis den i det hele tatt eksisterer.

For å nærmere undersøke sammenhenger mellom teori og praksis vil jeg se på litteratur om skole-hjem samarbeid, hva som påvirker læring, hvordan barn utvikler seg og hva som står om de ulike rollene til skolen og foreldrene i lovverk og styringsdokumenter. Videre vil jeg forklare mer utdypende hva jeg legger i begrepet arbeidsplan. Avslutningsvis i dette kapitlet vil jeg oppsummere den teorien jeg har funnet gjennom å se på hva elevene og lærerne sier om sitt forhold til arbeidsplaner før jeg runder av med å se på hvorfor foreldrenes rolle blir så viktig.

2.2. Det viktige skole-hjem samarbeidet

Slik jeg ser det kan vi se på samarbeidet mellom skole og hjem som en samlende kanal hvor faktorene: foreldre, lærere/skole og eleven sammen arbeider mot at læring skal finne sted. Alt etter elevens alder vil faktorene spille ulik rolle, men vil alltid være tilstede i læringen. Gjennom skolegangen er det disse tre faktorene som er konstante i barnets miljø, med konstant menes i dette tilfelle at de alltid er tilstede i en eller annen form. Nordahl sier at skole som fenomen handler om hva vi ønsker for barna våre og at ”All opplæring og oppdragelse har et formål forstått som at voksne ønsker å påvirke barn og unge i noen bestemte retninger” (Nordahl 2007:13). Hvis man legger dette til grunn vil samarbeidet mellom de voksne som omgir barnet være av stor, til og med kanskje avgjørende betydning, for hva barnet lærer. For skolen og lærerne bør det derfor være viktig å ha foreldrene med på laget. Gjennom å undersøke hvordan foreldrene oppfatter arbeidsplanen har jeg ønsket å komme foreldrene i møte for å se hva som fungerer, og hva som kan eller bør gjøres annerledes. For meg som lærer er arbeidsplanen et viktig dokument; men hvordan oppfattes det av andre? I følge Nordahl kan vi si at formålet for samarbeid mellom skolen og hjemmet handler om ”at alle barn skal få realisert sine muligheter for læring og utvikling gjennom å bli anerkjent og oppleve tilhørighet, mestring og trygghet både i hjemmet og på skolen” (Nordahl 2007:15). I surveyen jeg har gjort for å undersøke hvordan foreldrene oppfatter arbeidsplanen svarer absolutt alle foreldrene at elevene har en slik plan. På bakgrunn av dette vil det etter min mening være av stor betydning for samarbeidet mellom skolen og hjemmet å se på hvordan denne arbeidsplanen oppfattes av en så sentral part som foreldrene. Nordahl minner også om at læreplanen sier at likeverd og gjensidighet skal være fundamentet i skole-hjem samarbeidet.

”Dette innebærer at samarbeidet ikke skal drives på skolens premisser alene, men at samarbeidet også skal dekke foreldrenes behov og ta utgangspunkt i foreldrenes situasjon. (...) samarbeidet skal være preget av dialog mellom to likeverdige parter, aktiv samhandling mot felles mål, informasjon om barnets situasjon i skolen og engasjement og vilje til samarbeid fra skolens side” (Nordahl 2007:27).

Gjennom dette masterprosjektet ønsker jeg å komme med et bidrag til forskningsfeltet ved å undersøke hvilken oppfatninger foreldre har rundt kommunikasjon med skolen spesielt gjennom arbeidsplanen som et mye brukt verktøy. Styringsdokumentene er, som jeg vil forklare senere, klare på at det er skolen som skal legge til rette for samarbeidet, det er skolen som er den profesjonelle. Surveyen min har undersøkt omfanget av arbeidsplan, hvordan den brukes, foreldrenes holdninger til arbeidsplan og om foreldrene føler de har hatt mulighet til å påvirke. Ut fra det Nordahl (2007) skriver, og som jeg har sitert over håper jeg derfor å med dette masterprosjektet bidra i den viktige debatten om hvordan skole og hjem sammen kan dra lasset til elevenes beste. Kristiansen (2012) gjennomgår i ”*Utdanning og sosial utjevning*” hvordan forskningen historisk og fortsatt viser at ”Sosial bakgrunn preger elevenes holdning til utdanning og påvirker utdanningsutbyttet” (Kristiansen 2012:59). Med denne kunnskapen i bakhånd blir det slik jeg ser det viktig å kartlegge så mye som mulig av foreldrenes opplevelser i den daglige kontakten med skolen – arbeidsplanens funksjon bli da sentral.

2.3. Hva påvirker læring?

Det fins flere forskjellige læringsteorier om hvordan man lærer best. I forbindelse med undersøkelsen av hva foreldre mener om arbeidsplanen har det vært mest interessant for meg å se på hvilken rolle faktorene utenfor skolen, altså hjemmet har å si for elevenes læring. Österlind (2005) skriver om dette at ”utbildningsframgång tycks gå i arv – något som kan läsas ut i statistik men inte kan förklaras av faktorer som intelligens eller begåvning. Bourdieu (1990) använder begreppet habitus för att beskriva den sociokulturella överföringen från föräldrar till barn och inom olika grupper i samhället” (Österlind 2005:80). Det er altså slik at hvor du kommer fra har betydning for hvordan og hva du lærer. Österlind bruker i tillegg til habitusbegrepet også forforståelse som et sentralt begrep knyttet til hvordan man forstår det som skjer rundt seg. Når et barn kommer til skolen tolker det ” alla händelser, uppgifter, instruktioner, uttalade och outtalade budskap”(Österlind 2005:79) ut fra sin forforståelse. Hvordan man tar fatt på en problemløsningsoppgave vil for eksempel være preget av hvilke oppgaver av lignende art du har vært presentert for tidligere, troen på om du klarer å nå de målene du setter deg avhenger av om du er vant til å føle mestring eller ikke.

Kristiansen (2012) påpeker også betydningen av den sosiale bakgrunnen når han sier at den ”preger elevens holdning til utdanning og påvirker utdanningsutbyttet. Holdninger, både egne og andres, er av stor betydning” (Kristiansen 2012:59). Når det er såpass stor enighet om at hvor du kommer fra påvirker utdanningen din blir det etter min mening bare enda viktigere å se på hvordan våre medspillere – foreldrene – oppfatter den ukentlige kommunikasjonen vi sender hjem i form av arbeidsplaner.

Elevene våre utvikler seg hele tiden, det er ulike krav til hvordan man legger opp undervisning og arbeidsplaner til elever i første og sjuende klasse. Det vil også være ulike forventinger til oppfølging og samarbeids mellom skole og hjem opp gjennom barneskolen. I surveyen la jeg derfor også vekt på å undersøke hvilken klasse foreldrene hadde barn i, for å kunne se likheter og forskjeller i arbeidsplanenes innhold. Engelsen (1990) sier vi må ”tilpasse undervisningen og læringsarbeidet til det stadiet barnet for øyeblikket befinner seg på”(Engelsen,1990:191). Hun fremhever Bruner og Piaget som forskere som støtter denne tankegangen om at barnet lærer best ved å få gjøre aktivitetene selv. Ikke før de har blir endel eldre kan man forvente at de skal kunne lære av å lese om abstrakte problemstillinger eller utelukkende ved hjelp av tall, ord og symboler. Det blir dermed slik at verdien av konkrete, som for eksempel centikuber og litermål, brukt i undervisning ikke kan understrekes nok. Brukes dette i arbeidsplaner? Er det for eksempel bilder som støtter opp rundt hva elevene skal lære? Som lærere kan vi ikke vite hva det enkelte barnet har av bagasje i sitt møte med skolen, men når vi vet at ulikheter i forforståelse forekommer – blir det ikke da enda viktigere å sikre at vi bidrar til å jevne ut med individuelle tilpasninger og bruk av støttende elementer som bilder og konkrete? Evenshaug og Hallen (2001) skriver om arv og miljø som ”de to hovedprosessene bak barns utvikling. Modning er altså utviklingsmessige forandringer bestemt av arv, mens læring er forandringer bestemt av miljø” (Evenshaug og Hallen 2001:25). Dette er altså en tradisjonell diskusjon, men det belyser at vi fortsatt ikke kan forvente at alle elevene har lært og lærer det samme eller kan det samme i møtene med den samme oppgaven. Familien er den viktigste funksjonen for å tilegne seg erfaringer, hva foreldre føler, mener og tenker blir derfor av stor betydning.

Kort oppsummert utvikler vi oss i samspill med omgivelsene og erfaringene våre til å løfte blikket ut fra oss selv og til å kunne se vår egen verden sammen med andres. Basert på hva den enkelte har av erfaringer fra sitt eget liv vil vi kunne lære på mange ulike måter.

Foreldrenes rolle blir viktig for å sikre at vi trekker lasset sammen til barnet beste, og da må skolen også være sitt ansvar bevisst og undersøke hva foreldrene mener om, og forstår av det vi gjør. Dette støttes opp av det neste punktet som tar for seg hva styringsdokumenter og lovverk sier om skolens rolle i skole – hjem samarbeidet.

2.4 Styringsdokumenter og lovverk

2.4.1. Opplæringslova

Allerede i Opplæringslovas første paragraf og første avsnitt kommer det fram at skolens oppgave er ”å hjelpe foreldrene eller de foresatte med å gi elevene den opplæringa loven foreskriver” (Grongstad 2014:119). Det er altså foreldrene som er ansvarlige for at barnet får utdanning, skolen er et middel for å oppnå utdanning. Med bakgrunn i dette påpekes det flere steder i både loven og forskriftene til den at det skal, og må, samarbeides om å gi barna en god utdanning. I en tilføyelse til loven, §13-3d presiserer Stortinget at det er kommunenes plikt å sørge for foreldresamarbeid og i ”forskriftene til opplæringslova §20-1 er formålet med foreldresamarbeidet formulert slik: Skolen skal sørgje for samarbeid med heimen, jf. Opplæringslova §1-1 og 13-3d ” (Grongstad 2014:119). Grongstad viser også til §20-3 hvor det står at ”Skolen skal i starten av kvart opplæringsår halde eit foreldremøte der foreldra informerast om skolen, innhaldet i opplæringa, medverkinga til foreldra, rutinar og anna som er relevant for foreldra ” (Grongstad 2014:120). Når det slås fast at det på foreldremøter skal informeres om rutiner og annet som er relevant for foreldrene valgte jeg i surveyen å ta med et spørsmål om arbeidsplanene var blitt gjennomgått. Siden 100% av foreldrene oppgir at de har en slik plan, bør det kunne sies at disse er en del av skolens rutiner som det slik Grongstad siterer lovverket skal gjennomgås med foreldrene.

2.4.2. Læreplanene

Hoveddokumentet skolen jobber etter er den gjeldene læreplanen. De to siste læreplanene har vært forskrifter, altså juridisk forankret i lovverket og dermed en rettighet elevene har krav på å få innfridd. Læreplanen vi arbeider etter i dag er Kunnskapsløftet fra 2006. Engelsen (1990) skriver at det er ”et viktig prinsipp i læreplanen at alle elever – uansett bakgrunn og forutsetninger – skal ha del i vår felles kultur. Grunnskolen skal skape et fellesskap der alle elevene får opplæring i et felles skolesystem. De får alle del i et felles kunnskaps-, kultur- og verdigrunnlag” (Engelsen 1990:197). Den gjeldende læreplanen er delt inn i kunnskapsmål i de enkelte fagene, men inneholder også en generell del som er aktuell for å se på intensjonene rundt ansvarsfordeling og skole-hjem samarbeid.

I læreplanens generelle del legges det vekt på at mennesker er ulike og det presenteres sju ulike mennesketyper. De ulike mennesketyperne; det meningsøkende, skapende, arbeidende, allmenndannende, samarbeidende, miljøbevisste og integrerte mennesket konkretiserer hvor sammensatte vi er, og hvordan alle har ulike forutsetninger for læring.

Det slås fast at ”Skolen som læringsmiljø strekker seg ut over den formelle opplæring og forholdet mellom elev og lærer. Et bredt læringsmiljø omfatter samhandling mellom alle voksne og elever” (Utdanningsdirektoratet). Videre slås det fast, på samme måte som i lovverket, at det er som forelder du har ”har primæransvaret for oppfostringen av dine barn. Det kan ikke overlates til skolen, men bør utøves også i samarbeidet mellom skole og hjem. For læringsmiljøet favner også foreldrene.”. Igjen kommer det altså i styringsdokumentene fram at læringsmiljøet favner foreldrene, å undersøke hvordan foreldrene oppfatter sin rolle og kommunikasjon med skolen blir derfor sentralt.

Under prinsipper for opplæringen i Kunnskapsløftet er det også viet et eget avsnitt til samarbeid med hjemmet, her står det at ”En forutsetning for godt samarbeid er god kommunikasjon”, og videre at

”Hjemmet skal få informasjon om målene for opplæringen i fagene, elevenes faglige utvikling i forhold til målene og hvordan hjemmet kan bidra til å fremme elevenes måloppnåelse. Videre skal hjemmet ha informasjon om hvordan opplæringen er lagt opp og hvilke arbeidsformer og vurderingsformer som brukes” (Utdanningsdirektoratet).

Mitt utgangspunkt er at jeg tror mye av denne daglige informasjonen kommer gjennom elevenes arbeidsplaner, noe som igjen gjør det interessant å undersøke hvordan foreldrene, som vi skal samarbeide, med oppfatter og tolker disse. Olaussen (2009) oppsummerer dette fint når hun skriver at ”Vi vet at endring i organisering av undervisning påvirker motivasjon og læring (Pintrich 2003). Det er derfor viktig å forstå konsekvenser organisering rundt planer kan ha” (Olaussen 2009:190). Dette gjelder ikke bare på skolen, men også hjemme sammen med de voksne elevene møter da. Ved å sette fokus på, og kommunisere rundt forventinger og holdninger knyttet til arbeidsplaner kan jeg ikke se hvordan dette kan gjøre noe annet enn å hjelpe oss med å dra lasset bedre sammen til eleven sitt beste.

2.5. Hvor kommer arbeidsplanen fra?

Det neste aspektet som er interessant rundt arbeidsplaner, og som er nødvendig å avklare før jeg går videre i oppgaven, er hvor arbeidsplanen kommer fra? Hvorfor bruker vi dem i den utstrekningen vi gjør?

Klette(2007) sier at arbeidsplaner er et eksempel på noe som ikke har kommet til skolen gjennom offisielle kanaler som for eksempel gjennom en reform, men gjennom behov for et godt verktøy.

”Arbeidsplaner inviterer til at elevene selv skal planlegge deler av sin læringsvirksomhet. Ved å legge til rette for et læringsmiljø der elevene til en viss grad selv kan avgjøre hva de skal jobbe med, når de skal jobbe med læringsaktiviteten, dokumentasjonsformer og hvorvidt de vil løse oppgavene individuelt eller gruppevis, åpner arbeidsplaner for en form for pedagogisk differensiering som kan ansvarliggjøre elevene. Videre bidrar arbeidsformen til at lærerne kan tilrettelegge for oppgaver og veilednings- og støttefunksjoner mer i tråd med den enkeltes behov” (Klette 2007:350).

I sin avhandling sier Ståhle (2006) at innføringen av arbeidsplaner er et eksempel på strategier som har ”vuxit fram utifrån skolers behov” (Ståhle 2006:23) og blitt utviklet som et svar på et en utfordring som virksomheten har hatt. For å kunne ivareta et stadig større fokus på individuell tilpasning har bruk av arbeidsplan som pedagogisk verktøy nærmest umerkelig blitt tatt opp av skoleorganisasjonen som et verktøy som skulle bidra til eget arbeid og god tilpasning av oppgaver til den enkelte elev. Klette går som lagt som å si at ”økende bruk av arbeidsplaner er en av flere drivende krefter for at vi i dag empirisk kan dokumentere en viss forekomst av individualiserte arbeidsformer i norske klasserom” (Klette 2007:345).

Olaussen (2009) mener også at arbeidsplaner har vokst fram av et behov for å skape gode situasjoner i klasserommet. Organisasjonsteoretisk er bruken av arbeidsplaner således et godt eksempel på en utvikling hvor en virksomhet selv søker etter, og implementerer et verktøy for å løse et problem. Imidlertid vil ikke denne type implementering av et verktøy bli undersøkt, evaluert og forsket på i samme grad som om den ble innført gjennom for eksempel en politisk reform (Österlind 2005). Det har slik jeg opplever det vært lite kritisk fokus på hvilken funksjon arbeidsplaner er tenkt og ha kontra hvilken funksjon den faktisk har fått. I mangel på andre tilgjengelige verktøy har vi kanskje gjort oss avhengig av arbeidsplaner for å få hverdagen til å gå rundt uten å ha tilstrekkelig belegg for hvorfor vi gjør som vi gjør? ”A-planen som redskap må vurderes kritisk i forhold til intensjonen.(...) Arbeidsmåten kan bidra til at barn blir ”værende ved sin lest”. Som supplement i undervisningen vil en a-plan med moderat utforming og bruk gi god variasjon” (Olaussen 2009:199).

2.6. Hva sier elevene?

I Elevundersøkelsen i 2009 var oppfattelsen av arbeidsplan et sentralt tema. I følge Utdanningsdirektoratet er Elevundersøkelsen en nettbasert undersøkelse der elever svarer på spørsmål for å vurdere sitt eget læringsmiljø.

Undersøkelsen er obligatorisk for 7. og 10. trinn i grunnskolen, men kan gjennomføres på flere trinn. ”Utgangspunktet for Elevundersøkelsen er forståelsen av at elevenes skole- og læringsmiljø påvirker kvaliteten på opplæringen” (Utdanningsdirektoratet 2009:9). Tanken bak er da at elevene gjennom denne undersøkelsen skal kunne påvirke sin egen hverdag. Analysen av undersøkelsen fra 2009 omtaler elevens syn på arbeidsplaner i svært rosende ordelag basert på elevens svar og konkluderer blant annet med at: ”Bruk av skriftlige arbeidsplaner, for eksempel ukeplaner, har en rekke positive effekter på elevenes opplevelse av skolen og på deres skolearbeid.” og at ”Bruk av arbeidsplaner har økt elevenes følelse av å få hjelp og støtte i skolearbeidet og elevenes kunnskap om målene og kravene knyttet til arbeidet” (Utdanningsdirektoratet 2009:13).

Publikasjonen fra Utdanningsdirektoratet oppsummerer temaet ved å si at analysen viser at arbeidsplanen bevisst kan brukes som analyse for å:

- ”gi elevene økt grad av medbestemmelse
- gi elevene kunnskap om mål og krav knyttet til skolearbeidet
- frigjøre tid til å gi elevene veiledning, støtte og hjelp i skolearbeidet
- tilpasse arbeidet til elevenes forutsetninger, noe som kjennetegnes ved at elevene får utfordringer, men også at utfordringene er realistiske og at elevene opplever å mestre dem hvis de anstrenger seg.” (Utdanningsdirektoratet 2009:13)

Det påpekes at analysen imidlertid viser svakere sammenhenger enn ønskelig på om arbeidsplaner er et verktøy for å gi elevene økt medbestemmelse. Analysen sier at undersøkelsen er ”en indikasjon på at lærerne bruker arbeidsplaner som redskap for å differensiere og strukturere læringsarbeidet, gi elevene kunnskap om mål og krav og frigjøre tid til å gi støtte og hjelp til elever som trenger det” (Utdanningsdirektoratet 2009:30).

I sin undersøkelse i grunnskolen fant Klette at arbeidsplaner for mange elever fungerer som ”et dynamisk arbeidsredskap, men for enkelte elevgrupper vil arbeidsplaner forsterke etablerte problemer – og stikk i strid med sin hensikt – befeste snarere enn utviske forskjellene” (Klette 2007:352). Denne undersøkelsen nevnes spesifikt i analysen av Elevundersøkelsen fra 2009, hvor de sier at undersøkelsen og analysen av den ikke kan konkludere med noen funn som støtter opp rundt Klettes skepsis til bruken av arbeidsplan i undervisningen.

Jevnt over viser altså Elevundersøkelsen fra 2009 at elevene er veldig fornøyde med arbeidsplanen, men den sier lite om hvilke andre muligheter eleven hadde til å vurdere for eksempel arbeidsplanen opp mot andre løsninger. Ståhle (2006) påpeker at elevene tenker med og gjennom de redskapene de har tilgang til.

Dessverre har ikke arbeidsplan vært tatt opp igjen etter 2009, så langt jeg har klart å finne gjennom å lese gjennom analysene, samt søke på ordet "arbeidsplan" i analysen av elevundersøkelser fra senere år.

2.7. Hva sier lærerne?

Gjennom praksis både som student, men også som vikar, har jeg ikke opplevd en eneste klasse hvor arbeidsplaner i en eller annen for ikke ble brukt. Det legges mye tid i planlegging rundt arbeidsplanen for kommende uke hos mange lærere i dagens skole. I følge en undersøkelse Olaussen og Klette har gjort er det slik at lærerne "begrunner organiseringen som tjenlig for å tilpasse opplæringen" (Olaussen 2009:190). Dette samsvarer delvis med mitt inntrykk fra praksis hvor samtlige lærere jeg har snakket med ikke klarer å se for seg hvordan hverdagen skulle organiseres om de ikke skulle brukt arbeidsplaner. Begrunnelsene for at de trenger arbeidsplaner har imidlertid vært vel så mye at de ikke vet hvordan de ellers skulle gitt beskjeder eller kommunisert hva elevene skulle gjøre, som at de trenger det for å tilpasse opplæringen. Lærerne opplever en hektisk hverdag, og ser ikke andre mulige verktøy innenfor sine rammebetingelser. "Uansett hvor vakkert formål og mål for virksomheten i skolen er formulert, kan ikke lærere og elever strekke seg lengre enn rammebetingelsene tillater" (Engelsen 1990:260). "Dagens samfunn har det travelt, og tida til gjennomgripende diskusjoner rundt erfaringer, virksomheter og planer er blitt knapp. Også i skolen er det knapphet på tid og rom for refleksjon. Lærere vi har forsket sammen med, sier at det er ytterst sparsomt med tid til å diskutere spørsmålene hvorfor og hva" (Tiller 2013:33). Vi har altså, kanskje uten å tenkt over det, havnet i en situasjon hvor vi har trykket det eneste tilgjengelige verktøyet til vårt bryst, og fordi hverdagen har det så travelt blir tanken på en nytenkning eller omstilling vanskelig. Først og fremst kanskje fordi det vil kunne føre til store endringer i hvordan vi planlegger og strukturerer dagen. Har vi latt oss fange i noe vi ikke klarer å finne veien ut av og dermed havnet i en situasjon hvor vi gir Joram og Gabrielles (1998) karakteristikk av lærere rett? De skriver at; "Det er ofte slik at lærere viser en motstand når det gjelder å endre og utvikle praksis" (Tiller & Brekke 2013:66).

Realitetene er sjelden så svart/hvit at man kan avskrive lærernes forkjærlighet for arbeidsplan til en generell motstand mot endring og utvikling. Det er kanskje snarere slik Klette sier at det eksisterer "et fravær av konkrete og fleksible instrumenter for å realisere for eksempel individualisert opplæring. Det er mot denne bakgrunnen vi kan forstå den relativt omfattende bruk av arbeidsplaner i dagens klasserom" (Klette 2007:346).

Det er vel naturlig og reservere seg mot å kritisere noe som vi ikke kan se det fins et alternativ til. Det fins ikke noe alternativ tilgjengelig for lærere i dagens praksis, arbeidsplaner er det vi har og derfor det vi bruker. I dagens skole

”er arbeidsplaner et av de viktigste verktøy og virkemidler lærere har til disposisjon for å realisere rådende pedagogiske intensjoner. Pedagogikkfaget har en lang tradisjon som normativ og ideologisk vitenskap og med svakt innsalg av instrumenter og artefakter til å realisere de samme idealene. Bortsett fra lærebokprodusentene har lærerprofesjonen for eksempel i liten grad vært støttet opp med verktøy og konkrete metoder for å virkeliggjøre fagets generelle idealer” (Klette 2007:345).

Det er ikke sikkert lærerne ville valgt noe annet om verktøykassen hadde vært større, men med så stor mangel på verktøy er dette noe vi ikke får vite i denne omgang. Det er i alle fall klart at lærere jevnt over er fornøyd med å kunne bruke arbeidsplaner som et hjelpemiddel i sin undervisning. Så pass fornøyd at de faktisk ikke ser for seg at de skal kunne klare seg uten.

2.8. Hvorfor blir foreldrene så viktige?

Forskningen jeg har lest er samstemt om at foreldre er en sentral og viktig aktør i barnas læring. Dette hersker det liten tvil om, noe som støttes opp av lover og styringsdokumenter som pålegger skolene et ansvar for å lytte til og inkludere foreldre i barnas læring. Men hvorfor blir det slik? Jeg føler et behov for å understreke at det heller ikke her kan snakkes om en svart/hvit fremstilling. Det fins en rekke eksempel på barn som bryter med mønstrene jeg forklarer under, både de som klarer seg meget godt til tross for en rekke uheldige forutsetninger, og de som av ulike årsaker ikke mestrer livet sitt til tross for de tilsynelatende beste forutsetninger. Jeg snakker her om det store bildet, når vi ser på tusenvis og millioner av barn. Tendensen her bli da klar, det er ikke tilfeldig hvor du havner – det handler om hvor du kommer fra.

Bronfenbrenner presenterte i 1979 en økologisk modell for hvordan barn utvikler seg ”Den utviklingsøkologiske modellen er en systemisk modell. Det innebærer at alle ledd er gjensidig avhengig av hverandre. Dersom ett ledd setter seg i bevegelse, får dette konsekvenser for resten av systemet, noe som i sin tur virker tilbake på bevegelsens utgangspunkt og forandrer dette (litt)” (Gulbrandsen 2006:52). Modellen til Bronfenbrenner beskriver fem systemer som sammen påvirker utviklingen til barn; mikrosystem, mesosystem, eksosystem, makrosystem og tidssystem (Gulbrandsen 2006).

De ulike systemene representerer hver sin del av miljøet som barnet frekventerer, alt fra mikrosystemet i de umiddelbare omgivelsene, via eksosystemets forbindelser mellom aktører rundt barnet til makrosystemet på kulturenivå. Dersom eksosystemet endres ved at en av foreldrene til barnet for eksempel går fra å jobbe som bussjåfør til å bli vikar i barnehage vil dette ha innvirkning på hvordan denne voksne behandler barnet sitt ut fra nye erfaringer og kunnskap via jobben. Barnet har aldri vært med den foresatte verken på bussen eller i barnehagen, men blir likevel påvirket av endringen. Dette skjer gjennom at mikrosystemet i hjemmet utvikles til at den voksne for eksempel bruker teknikker fra barnehagen når man snakker til barnet ved uenigheter. Siden alt henger sammen, og endringer på et nivå påvirker neste blir modellen økologisk. Slik påvirkes vi alle av det som skjer rundt oss, og slik blir foreldrene våre uendelig viktige for hvem vi blir som personer. ”Likevel, når barn, unge og deres opphold i norsk skole er tema i forskning, er det sjelden at foreldrene er et selvstendig tema” skriver Bråten (Nielsen 2014:189). Vi vet altså at de har betydning, men alt for sjelden spør vi oss selv hvordan eller hvorfor. I følge Nordahl (2007) er det heller slik at ”Lærere og skoleledere kan lett ta foreldrenes oppfølging av barnas skolegang for gitt. Først når foreldrene ikke gjør som forventet, vil lærere reagere og uttrykke seg negativt om foreldrenes engasjement og deltakelse” (Nordahl 2007:114). Hvis vi glemmer å ta med foreldrene på laget går vi glipp av en viktig og sentral samarbeidspartner. ”Foreldrene kan formidle positive holdninger om skolen og skolens betydning. De kan formidle aktiv interesse for skolen og støtte opp om og hjelpe til med skolearbeidet” (Nordahl 2007:33). Men, vi kan ikke ta det for gitt at dette faller naturlig for alle foreldre. Kanskje er foreldrenes forhold til skolen problematisk da de selv ikke følte mye mestring i sin skolehverdag. Kanskje synes foreldrene det er vanskelig å lese og dermed unngår å lese for barna sine? Ikke fordi de ikke vil at barna skal forstå at lesing er viktig, men fordi de ikke vet at de signalene de sender ved å aldri lese til eller foran barna sine signaliserer nettopp dette. ”Alle foreldre ønsker å hjelpe barnet slik at det har det best mulig på skolen” (Nordahl 2007:61). Vi må bare huske på å gi dem muligheten, vi må huske på å spørre hvordan de opplever det vi holder på med i skolen.

3. Metode

Ordet metode har gresk opprinnelse og betyr å følge en bestemt vei til målet (Christoffersen og Johannesen 2012:16). For meg var valget av metode en relativt enkel avgjørelse. Jeg ønsket å gjøre en spørreundersøkelse, en survey, for å finne generelle tendenser hos et større antall informanter enn jeg ville kunne gjort ved og for eksempel gjennomført et intervju. For meg har tall alltid vært spennende, de kan fortelle mye og jeg liker å lete og utforske dem. Men, kan holdninger og verdier telles? I metodekapitlet vil jeg først gjøre rede for valg av metode med fordeler og ulemper rundt det valget jeg tok. Videre vil jeg gjennomgå hva som kjennetegner metoden og hvordan jeg gikk fram da jeg planla og gjennomførte undersøkelsen, dette vil jeg knytte opp mot relevante begreper.

3.1. Valget av metode

Det sto tidlig klart for meg at jeg ønsket å skrive en master rundt tema arbeidsplaner, jeg ønsket også å skrive en master som følte seg nyttig for meg i form av det den ville forberede meg og gi meg nyttig bagasje i lærerlivet. Da jeg leste gjennom forskningen fant jeg som nevnt mye forskning som var negativ til arbeidsplanen, kombinert med observasjoner rundt den omfattende bruken, vokste det fram en nysgjerrighet for hvordan arbeidsplanen ble oppfattet av foreldrene. Oppleves den som viktig? Leses den i det hele tatt? Er det noe jeg burde gjøre for å sikre at foreldrene får med seg hva jeg som lærer ønsker å formidle? Føler foreldrene at skolen er lydhør? Hvordan kunne jeg finne ut mer om dette? Ideen min var at jeg måtte spørre foreldrene, mange av dem! Jeg kom fram til at jeg måtte samle inn data for lage tabeller og statistikk som jeg kunne kode og utforske.

For å finne generelle tendenser rundt foreldrenes oppfattelse ble det derfor naturlig for meg å velge en kvantitativ foran en kvalitativ metode nettopp fordi: ”Det som kjennetegner kvantitative metoder, er at dataene foreligger som tall som kan telles. Dataene analyseres da statistisk” (Christoffersen & Johannesen 2012:141). Men hvorfor er det så uvanlig å velge å kvantitativ tilnærming på lærerstudiet? Ville jeg gjøre en feil dersom jeg fulgte magefølelsen og gikk etter en generell tendens i et større utvalg kontra noen få dybdeintervjuer? Ville ikke det kanskje være lettere med tanke på gjennomføringen og heller snakke med noen få? Danielsen (2013) siterer Sjøberg og snakker om en ”såkalt positivismetrend i norsk samfunnsforskning på 1970-tallet. Kvantitativ metode og statistikk ble kontroversielt” (Brekke & Tiller 2013:139). Kunne det dreie seg om en reaksjon mot troen på at alt kunne måles, veies og tallfestes?

Danielsen sier det fortsatt er en skepsis mot kvantitative metoder, men slår til slutt fast at; ”Lærere, rektorer, skole og utdanning trenger å være informert av kunnskap utover det som kan skaffes gjennom kvalitative metoder” (Brekke & Tiller 2013:140). Å velge en kvantitativ metode er altså ikke vanlig, men det er heller ikke umulig eller uønsket, også på lærerutdanningen trengs det ulike metoder for å få størst mulig bredde i forskningen.

I følge Danielsen (2013) er en metode noe som ”kan betraktes som et håndverk, og det å lære å forske er på mange måter å lære slike bestemte vitenskapelige fremgangsmåter” (Brekke & Tiller 2013:138). Gjennom å gjøre en survey og bruke kvantitativ metode har jeg fått et større utvalg av data som er kodet til statistisk og avlest. Å lære meg bruken av statistiske verktøy for koding og avlesing har vært noe av det mest krevende med masterprosjektet, men sett i ettertid har det også vært noe av det mest givende og noe jeg vet vil komme meg til gode senere. Det som i størst grad skiller et kvantitativt prosjekt fra et kvalitativt er graden av fleksibilitet, i det øyeblikket surveyen var publisert var min mulighet til å etterprøve eller gå nærmere inn i noe avsluttet. Jeg har ikke hatt mulighet til å undersøke hva hver enkelt virkelig legger i svaret eller stille oppklarende spørsmål om det dukker opp spennende sammenhenger. Denne mangelen på fleksibilitet er en svakhet med metoden, samtidig som det også er styrken. ”Fordelen med liten grad av fleksibilitet er at det gir mening å sammenligne svar på tvers av deltakere og settinger” (Christoffersen & Johannesen 2012:17). Mangel på fleksibilitet er nødvendig for å få sammenlignbare data, denne dataen blir det sentrale i oppgaven siden de ”utgjør bindeleddet mellom virkeligheten og analysen og tolkningen av virkeligheten” (Christoffersen & Johannesen 2012:21).

3.2. Survey

3.2.1. Hva er en survey?

I følge Pedagogisk ordbok (Bø & Helle 2010) er en survey en undersøkelse basert på utvalg. Den brukes særlig for å undersøke folks holdninger, vaner og oppfatninger. Spørreskjema er vanlig å bruke for å samle inn data. I min survey brukte jeg et digitalt spørreskjema gjennom nettportalen Questback.

3.2.2. Utforming av spørsmål

Siden det ferdige spørreskjema etter utsendelse ikke kan endres brukte jeg sammen med veileder mye tid på å sette sammen undersøkelsen gjennom å finne gode og riktige spørsmål som ville kunne gi svar på problemstillingen. Slik Hellevik (2002:144) skriver brukte jeg tid på å finne riktig språkføring og å unngå flertydige uttrykk.

Jeg la også vekt på at spørsmålene ikke skulle være ledende eller gå i en bestemt retning. Siden målet var å kode resultatene statistisk ble også de fleste spørsmålene låst til faste svar alternativer, men jeg bruke både nominelle og ordinale verdier. I følge Christoffersen og Johannesen (2012:127) kjennetegnes nominalvariabler ved at de er gjensidig utelukkende, mens ordinalvariabler i tillegg til å være gjensidig utelukkende også har en logisk rangering. Alle spørsmålene ble designet for å gi ulike grader av svar på forskningsspørsmålet, de er også så konkrete som mulig for å ikke forvirre respondentene, samt gjøre det mulig å tolke svarene for en som ikke har erfaring med dette fra før. Jeg valgte også å variere endel av påstandene for kryssjekk av materialet. En del av spørsmålene ser jeg i etterkant bærer preg av kartlegging rundt rutineforeldrene har knyttet til arbeidsplaner. De undersøker altså ikke holdningen og oppfattelsen, jeg mener likevel dette var nødvendig for å kunne si noe om hvordan arbeidsplanene brukes. Hvis undersøkelsen hadde vist at planen ikke ble brukt, ville mye av de andre dataene mistet verdi. Gjennom å kartlegge bruken av planen innledningsvis fikk jeg både en god oppbygning av surveyen, gjennom en enkel start, samt at jeg fikk et større datagrunnlag for å analysere.

Spørsmål med nominalverdi.	Spørsmål med ordinalverdi.	Spørsmål for kryssjekk.
Hvilken klasse går barnet ditt i?	Hvor ofte leser du planen?	Vurder påstandene: Jeg vet ikke hvordan jeg skal ta kontakt med skolen. Det er lett å få tak i læreren på skolen.
Svaralternativ: 1. klasse 2. klasse 3. klasse 4. klasse 5. klasse 6. klasse 7. klasse	Svaralternativ: Daglig Flere ganger i uken, men ikke hver dag. Ukentlig Månedlig Sjeldnere	Svaralternativer: Helt enig. Delvis enig. Hverken/eller Delvis uenig Helt uenig.

3.2.3. Tilgang

I utgangspunktet var planen å sende informasjon ut gjennom noen utvalgte skoler i en bestemt kommune. Jeg tok derfor innledningsvis kontakt med skoleadministrasjonen i kommunen for å be om tillatelse til å sende ut et informasjonsskriv om undersøkelsen på de utvalgte skolene. Henvendelsen ble videresendt til kommuneadvokaten som sendte meg svar på e-post om at jeg kunne fortsette. Prosjektet var godkjent fra kommunens side så lenge det ble godkjent av NSD. Det ble videre sendt en e-post til de aktuelle rektorene, 6 stykker, hvorpå to ga positivt svar, en sa de ikke kunne delta, og 3 ikke lot høre fra seg.

3.2.4. Utvalg

Da jeg publiserte undersøkelsen i januar 2017, sendte jeg linken til de fem rektorene som ikke hadde vært avvisende. Jeg valgte i tillegg å sende direkte melding via Facebook til en del foreldre jeg visste hadde barn på de respektive skolene. Responsen var umiddelbart god, og jeg fikk inn over 30 svar umiddelbart, før det ble ganske så stille. Jeg vet at undersøkelsen ble delt på klassesider på Facebook et par steder, samt at enkelte klasser på to av skolene hadde fått link på e-post. På en skole ble det delt ut som ranselpost til elevene. Det var imidlertid ikke særlig respons i form av svar på undersøkelsen. Sammen med veileder ble jeg enig om å dermed fravike opprinnelig plan, og åpne for at også foreldre med ved andre skoler enn de opprinnelige fem kunne svare på undersøkelsen. Jeg sendte da nye personlige henvendelser på Facebook, samt at jeg og veileder la ut en forespørsel i samme kanal hvor vi ba interesserte foreldre om å melde seg for å få link til undersøkelsen. Statusen ble delt videre flere ganger og i løpet av to dager hadde antall respondenter økt til 110. Jeg hadde satt en målsetning på 100, så etter 2 uker valgte jeg å stenge undersøkelsen for å ikke få for stor spredning i tidsperioden svarene ble samlet inn.

Ut i fra beskrivelsen over er det nødvendig å bestemme hvilken form for utvalgt jeg endte opp med, for å senere kunne vurdere om dataene er pålitelige eller ikke. Det sentrale spørsmålet bli da; vil funnene i undersøkelsen være representativ for oppfattelsen til alle foreldre? ”At utvalget er representativt, vil si at resultatene for utvalget blir tilnærmet de samme som en ville fått om en hadde undersøkt samtlige enheter” (Hellevik 2002:114). Hellevik forklarer videre at et utvalg som nøyaktig vil kunne generalisere resultatene for et helt utvalg kalles sannsynlighetsutvalg. Siden jeg ikke har fått svar fra mer enn 110 foreldre, og siden disse heller ikke kan spores vil det ikke være et sannsynlighetsutvalg.

Det er en alt for liten del av den samlede gruppen med foreldre i barneskolen til at jeg vil kunne slå fast at dette er noe alle mener, de er heller ikke valgt ut med tilstrekkelig tilfeldighet siden jeg opplevde størst respons gjennom å bruke mitt eget nettverk. Det er således heller ikke et tilfeldig utvalg. Det vil imidlertid kunne være et utvalg av selvseleksjon, siden jeg har sendt ut undersøkelsen til betydelig flere enn de som har svart. ”Et vanlig eksempel på denne utvelgingsformen er undersøkelser der lesere/lyttere/seere oppfordres til å ringe inn (eventuelt bruke e-post) og si sin mening om et aktuelt spørsmål” (Hellevik 2002:120). Svakheten med måten respondentene til dette utvalget ble valgt på må kunnes sies å være gjennom at de på ulikt vis i sitt meso- eller eksosystem sannsynligvis vil ha en link til undertegnede i større eller mindre grad. Men, det er ikke slik at resultatene i undersøkelsen bærer preg av at respondentene på noe vis er å anse som en ensartet gruppe. Undersøkelsen vil, slik jeg ser det, derfor kunne gi pekepinner og nyttig informasjon til å besvare problemstillingen så lenge man også har med i beregningen at utvalget er lite og i den store sammenhengen nok ikke er tilstrekkelig ulike til å kunne slå fast at resultatet er entydig. Alternativet i forhold til denne undersøkelsen ville, slik innsamlingen fungerte, vært betydelig mindre og derfor enda mer begrenset som jeg ikke skulle brukt eget kontaktnettverk til å spre undersøkelsen gjennom en form for snøballeffekt. Ut i fra at undersøkelsen er anonym har jeg ikke mulighet til å kontrollere andelen svar knyttet til skoler eller klasser. Siden undersøkelsen også ble spredd ved snøballmetoden og besvart gjennom selvseleksjon er det ikke mulig å anslå eller antyde noen svarprosent i undersøkelsen.

3.2.5.Validitet og reliabilitet

Mattson (2013) sier at når vi undersøker personer i et representativ utvalg baserer vi oss på en ide om at samme kjennetegn gjelder for utvalget som for helheten (Brekke & Tiller 2013:85). Selv om mitt utvalg ikke i utgangspunktet er stort nok til å være representativt for alle foreldre, mener jeg at jeg gjennom resultatene har klart å finne en del funn som er så tydelige, i forhold til de statistiske verktøyene som er brukt, at jeg vil kunne komme med antydninger til en generell tendens. En så liten undersøkelse som den jeg har gjort vil i utgangspunktet ikke kunne sies å ha stor generell validitet siden utvalget er så lite, validitet knytter seg også til at man måler de riktige tingene for at undersøkelsen skal være gyldig (Mattson 2013). Ved å stille gode gjennomtenkte spørsmål har jeg forsøkt å øke undersøkelsens validitet selv om utvalget er lite og begrenset. ”Reliabilitet knytter seg til nøyaktigheten av undersøkelsens data; hvilke data som brukes, den måten de samles inn på, og hvordan de bearbeides” (Christoffersen & Johannesen 2012:23).

Gjennom å bruke statistikkprogrammet SPSS som verktøy og i utgangspunktet heller stille for mange spørsmål enn for få, begrense tidsperioden dataen ble innsamlet og informere respondentene godt gjennom informasjon i forkant av undersøkelsen har jeg forsøkt å gjøre presentasjon av undersøkelsen så reliabel som mulig. Det er imidlertid ikke til å stikke under en stol at undertegnede ikke har gjennomført en kvantitativ undersøkelse tidligere, noe som i seg selv er en reliabilitetsrisiko. For å motvirke dette har jeg gjennom bl.a. bruk av pilottesting av undersøkelsen på et utvalg foreldre som ikke har bakgrunn fra lærerutdanning eller forskning, forsøkt å gjøre undersøkelsen så tydelig som mulig.

3.3. Gjennomføring en av undersøkelsen

Etter at spørreskjema var pilottestet og justert i henhold til dette ble undersøkelsen åpnet og man kunne gjennom en tildelt link gå inn for å svare på undersøkelsen. Ut ifra tilbakemeldingene jeg fikk var det kun en respondent som ikke fikk gjennomført hele undersøkelsen, dette skyltes sannsynligvis respondentens egen internett forbindelse. Ut over dette gikk innsamlingen av data problemfritt rent teknisk. Slik jeg gjorde rede for i forbindelse med undersøkelsens utvalg måtte jeg åpne opp responsgruppa fra først å gjelde ved noen utvalgte skoler, til å gjelde alle som hadde barn i barneskolen og som ønsket å svare. Jeg valgte imidlertid å ikke frigi linken til undersøkelsen online, jeg sendte heller linken direkte til de som meldte seg slik at jeg hele tiden hadde best mulig kontroll på at de som svarte var i målgruppen og at de aktivt samtykket til et ønske om å delta. Etter en innsamlingsperioden på om lag 14 dager hadde jeg fått tilstrekkelig med respons i forhold til egen målsetning. Jeg valgte 2 uker i månedsskifte januar-februar fordi jeg anså dette som to relativt ”normale” uker i skoleåret. Med dette mener jeg at det var fulle uker uten noen form for ferie eller helligdager. Jeg anså også at både skolene og samfunnet var kommet i en form for normal hverdag etter juleferien og ingen andre ferier sto umiddelbart for døren. Etter at undersøkelsen ble steng for flere besvarelser har jeg lagret tabeller og skjema med resultater, kjørt sjekk av standardavvik, samt enkelte krysstabeller som jeg vil presentere i oppgavens neste kapittel.

3.4. Forskningsetikk

Slik som ansatte i skolen har taushetsplikt etter forvaltningslovens §§13til 13e (Grongstad 2014:128), omfattes de som forsker i skolen av et etisk ansvar knyttet til å beskytte de som det forskes på sine personlige forhold, selv om den informasjonen som samles inn også kan ha allmenn interesse.

”Forskeren har dermed på den ene siden et ansvar for å unngå at deltakerne utsettes for belastninger, samtidig som forskning på den andre siden også har et ansvar når det gjelder formidling av resultater” (Postholm & Moen 2009:76).

Masterprosjektet ble meldt til Norsk senter for forskningsdata (NSD) i november 2016. Prosjektet ble vurdert meldingspliktig, og slik det kommer fram av vedlegg 1 godkjent etter små endringer på infoskriv. Oppdatert infoskriv ligger som vedlegg 2. Prosjektets innsamlede data slettes i henhold til pålegg fra NSD fra Questback og arbeidsmaskin umiddelbart etter prosjektets slutt.

Det er ikke mulig for meg og spore opp de enkelte respondentene fra undersøkelsen, men ut fra undersøkelsens art vil det for eksempel gjennom kjønn, skolestørrelse og klasse kunne være mulig å avsløre hva enkeltpersoner har svart. Jeg har derfor bevisst utelatt og nevne navn på skoler eller kommuner som har vært brukt i undersøkelsen, slik at det ikke skal være mulig å identifisere noen gjennom dataene. Dette til tross for at undersøkelsen ikke i utgangspunktet ber om utpregete sensitive opplysninger om elevene, utover å opplyse om eventuelt spesielle behov. Anonymitet er imidlertid en viktig del av kontrakten jeg har inngått med informantene da de etter å ha lest informasjonsskrivet valgte å gjennomføre undersøkelsen. De som har svart på undersøkelsen er over 18 år, og har samtykket til deltakelse da de etter å ha lest informasjonene valgte å selv gå inn på linken for å svare. Jeg har lagt vekt på å gi deltakerne tilgang på god informasjon jfr. retningslinjene til den nasjonale forskningskomiteen for samfunnsvitenskap og humaniora som sier at ”de som deltar skal få all informasjon som er nødvendig om følger og hensikt med prosjektet” (Postholm & Moen 2009:75).

4.Funn

I det følgende kapitlet vil jeg presentere funnene fra undersøkelsen kronologisk og med korte kommentarer til de fleste tabellene. Målet mitt er å jakte på generelle tendenser i hva foreldrene svarer, samt å undersøke om datamaterialet er tilstrekkelig pålitelig. Som vedlegg 3 til oppgaven finnes det en komplett oversikt over spørsmål og svaralternativer fra surveyen. Etter at alle tabellene er presentert vil jeg også gjengi noen krysstabeller for å utdype en del av funnene. I det neste kapitlet vil jeg diskutere hva funnene viser rundt foreldrenes oppfattelse av arbeidsplan, dette vil jeg derfor i liten grad gå inn på i presentasjon av funnene. Funnene som presenteres her er kodet fra spørreskjema i undersøkelsen og inn i statistikkprogrammet SPSS ved bruk av datamatrikse. Veileder og undertegnede har sammen lagt inn funnene for å sikre at det ikke skulle skje feil i kodingen. Funnene presenteres i tabeller og grafikk ut i fra hvilken framstilling som slik jeg ser det er best egnet til å redegjøre for funnene.

4.1. Gjennomsnitt og standardavvik

I vedlegg 4 ligger tabeller med samtlige spørsmåls standardavvik og gjennomsnitt. Jeg valgte og se bort fra normalfordeling siden jeg ikke anså at jeg hadde et stort nok representativt utvalg. ”Problemet med gjennomsnitt er at det ikke forteller noe om hvordan svarene fordeler seg. Er det stor spredning i svarene, eller svarer det fleste rundt gjennomsnittet?” skriver Danielsen (Brekke & Tiller 2013:149). For å finne gjennomsnittet tar vi summen av alle enheter og dividerer dem på antall enheter (Hellevik 2002:222). Man vil da finne den verdien som ligger i midten og som angir hvordan materiale fordeles likt på alle respondenter. Ut ifra tabellen viser det seg at gjennomsnittet for svar ligger ganske likt med det tabellene viser, det er altså ikke spesielt tydelige avvik, noe som kan tyde på at materialet er pålitelig. Hvis det er tydelige avvik når vi regner med gjennomsnitt vil gjennomsnittet bli et unøyaktig mål. La oss for eksempel tenke oss at vi måler antall søsken i en liten gruppe på 6 elever. Dersom 3 av disse har 2 søsken, 2 har 1 søsken og 1 har 7 søsken vil gjennomsnittet bli $(2+2+2+1+1+7:6)$ 2,5 søsken. Siden de fleste har 2 søsken eller mindre vil gjennomsnittet da gi et feilt bilde. Jeg valgte derfor å i tillegg kjøre tabeller på standardavvik siden det viser spredningen på begge sider av gjennomsnittsmålet (Danielsen 2013:149). For å finne standardavvik tar vi ”kvadratroten av summen av de kvadrerte avvikene fra gjennomsnittet for alle enheters verdier, dividert på antall enheter” (Hellevik 2002:224). Det vi ønsker å finne er om det er stor avstand fra gjennomsnittet til de ulike svarene. Alle disse utregningene fant jeg gjennom SPSS programmets formler.

Tabellen i vedlegget viser at det er en del variasjon i standardavviket, men dette er å forvente ved et såpass lite materiale. Respondentene virker likevel å være til en viss grad samlet i sin oppfatning rundt mange av spørsmålene noe som gjør at undersøkelsen tross i dens beskjedne omfang vil kunne gi svar jeg mener det er verdt å reflektere rundt, men det vil være uklokt å trekke bastante beslutninger basert på dette datamaterialet alene.

Under følger en tabell hvor jeg har rangert de ordinale spørsmålene vedrørende foreldenes oppfatning etter standardavvik. Det kommer her fram at det er litt variasjon, men ut i fra hvor mange ulike skoler og foreldre som har svart tyder funnene på at foreldrene jevnt over er enige i utsagnene. Tabellen viser også gjennomsnittstallet. Svarene er her kodet til at verdi 1 tilsvarer helt uenig og verdi 5 tilsvarer helt enig.

Ut ifra hva vi finner i tabellen mener jeg å til tross for det begrensede antall respondenter jeg har, i den store sammenhengen, kunne si at datamaterialet er såpass entydig at det er mulig å undersøke generelle tendenser. En del av materialet vil kunne danne grunnlaget for spekulasjoner og refleksjoner. Det opprinnelige målet mitt med å gjennomføre dette prosjektet har aldri vært og kommer til bastante konklusjoner, men å sette fingeren på et viktig tema og dermed åpne for diskusjon og refleksjon. Det er ment som et innspill og et utgangspunkt for å kunne finne ut mer, enten for å vise at jeg har rett, eller at jeg tar feil.

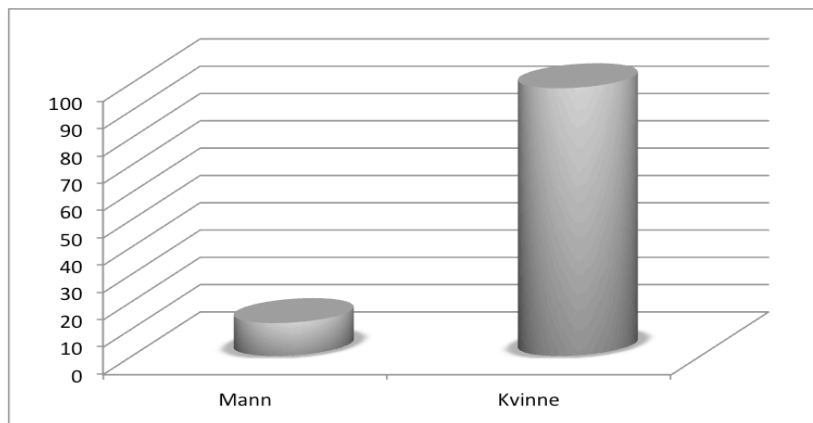
Kapittel	Spørsmål	Gjennomsnitt	Standardavvik
4.15.5.	Informasjonen er nyttig for meg.	4,7	0,61
4.15.4.	Informasjonen er nyttig for barnet mitt.	4,7	0,70
4.15.14.	Jeg vet ikke hvordan ta kontakt med skolen.	1,2	0,73
4.15.8.	Jeg har god kommunikasjon med skolen.	4,5	0,82
4.15.1.	Arbeidsplanen er nyttig for kommunikasjon.	4,6	0,95
4.15.2.	Jeg ser fram til å sjekke arbeidsplanen.	4,0	1,02
4.15.9.	Det er lett å få tak i læreren.	4,2	1,06
4.15.13.	Jeg skulle ønske skolen hørte mer på meg.	2,4	1,12
4.15.12.	Ønsker det fantes en app.	2,4	1,14
4.15.6.	Jeg skulle ønske vi slapp arbeidsplaner.	1,7	1,20
4.15.11.	Lekser på SMS ville vært bedre for oss.	2,0	1,24
4.15.7.	Lekser er positivt for barnet mitt.	3,5	1,30
4.15.10.	Arbeidsplanen er gammeldags.	2,6	1,40
4.15.3.	Sjekknet oftere i 1. Klasse.	3,1	1,46

Når jeg rangerer påstandene slik som i tabellen er det mulig å trekke fram et mønster i besvarelsene. Foreldrene er som gruppe stort sett enige, men de er enda mer enige med hverandre i spørsmål om arbeidsplanen er nyttig og i forhold til kommunikasjon med skolen. Når det gjelder spørsmål om lekser og overgang til teknologiske løsninger er foreldrene fortsatt enige, men litt mindre enige med hverandre enn på de andre temaene.

Jeg vil nå videre presentere tabeller og diagrammer for alle nominale verdier. For de ordinale verdiene presenteres kun diagrammer. Under hvert spørsmål vil jeg kort kommentere funnene før jeg går nærmere inn på de mest spennende tendensene i neste kapittel.

4.2. Hvilket kjønn er du?

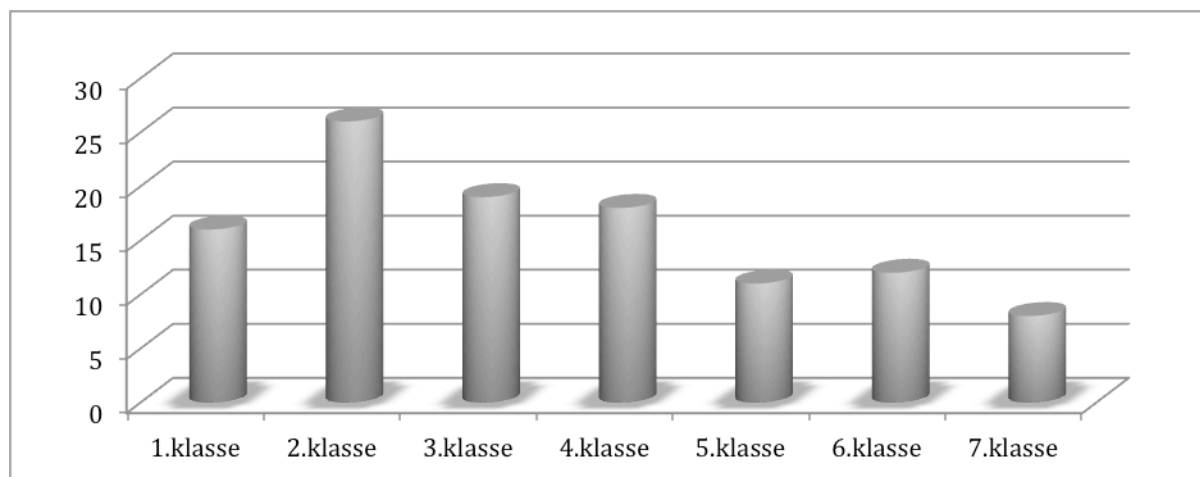
	Frekvens	Prosent
Mann	12	11
Kvinne	98	89

Av de 110 som besvarte undersøkelsen var det 98 kvinner og bare 12 menn. I et så lite datamateriale er det som nevnt vanskelig og konkludere med at det virker som det er flere kvinner enn menn som står for den daglige oppfølgingen av elevenes skolearbeid. Imidlertid henviser også Imsen (2012:176) til Vestre (2005) når hun påpeker at det uten tvil er mor som oftest er det som tar kontakt med skolen. Det kan altså virke som det oftest er mor som står for den daglige oppfølgingen av skolearbeidet.

4.3. Hvilken klasse går barnet ditt i?

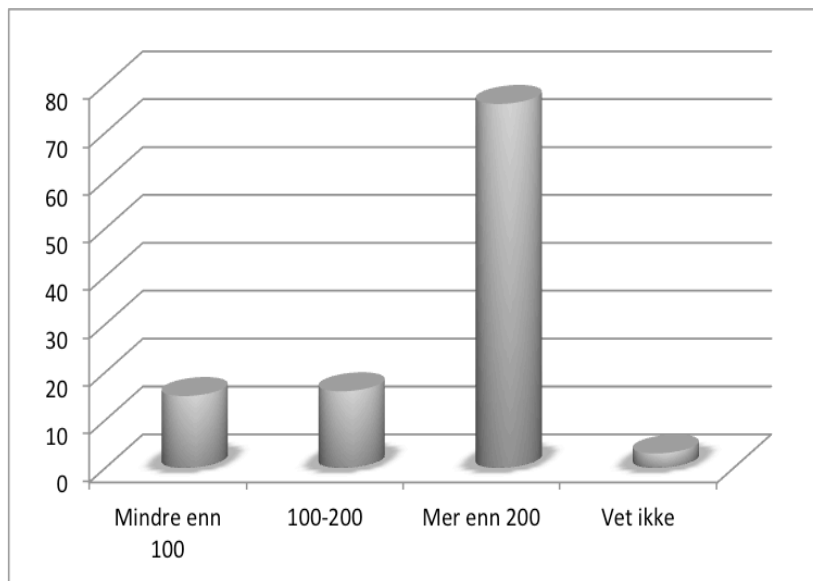
	Frekvens	Prosent
1.klasse	16	15
2.klasse	26	24
3.klasse	19	17
4.klasse	18	16
5. klasse	11	10
6. klasse	12	10
7. klasse	8	7

Slik det kommer fram av tallene har jeg fått inn data fra foreldre med barn på alle barneskolens klassetrinn, noe jeg er veldig fornøyd med. For å se sammenhenger i datamaterialet er dette verdifullt for undersøkelsen selv om fordelingen av respondenter ikke er jevnt fordelt. Årsaken til at jeg har fått inn flest svar fra 2. klasseforeldre kan ha sammenheng med at jeg vet at informasjon om undersøkelsen ble delt på flere interne Facebook-grupper for elever på dette trinnet.

4.4. Omtrent hvor mange elever er det på skolen der barnet ditt går?

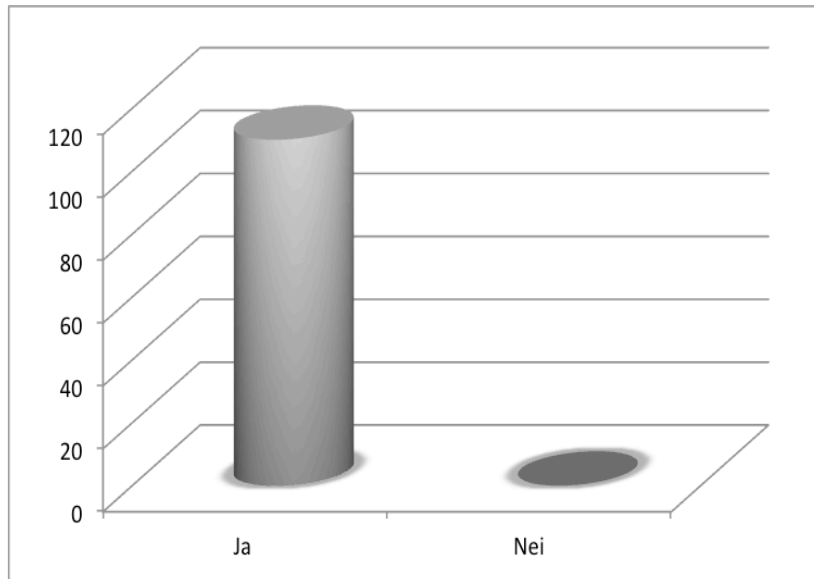
	Frekvens	Prosent
Mindre enn 100	15	13
100-200	16	14
Mer enn 200	76	70
Vet ikke	3	3

Dette spørsmålet var i utgangspunktet designet for å kunne se sammenhenger mellom de skolene som i første omgang var tenkt til prosjektet. Da utvalget ble endret falt noe av verdien rundt spørsmålet bort, men jeg vil senere bruke dataene til å se på opplevelsen av kommunikasjon med skolen i lys av skolestørrelse. Jeg har beklageligvis heller ikke klart å lage kategoriene gjensidig utelukkende, dersom du vet at skolen barnet ditt går på har nøyaktig 200 elever vil du kunne bli usikker på hvor du skal krysse. I denne sammenhengen blir imidlertid ikke feilen så signifikant som den kunne ha blitt for ved for eksempel spørsmål om alder eller inntekt.

4.5. De aller fleste elever har en ukeplan eller arbeidsplan. Har barnet ditt en slik plan?

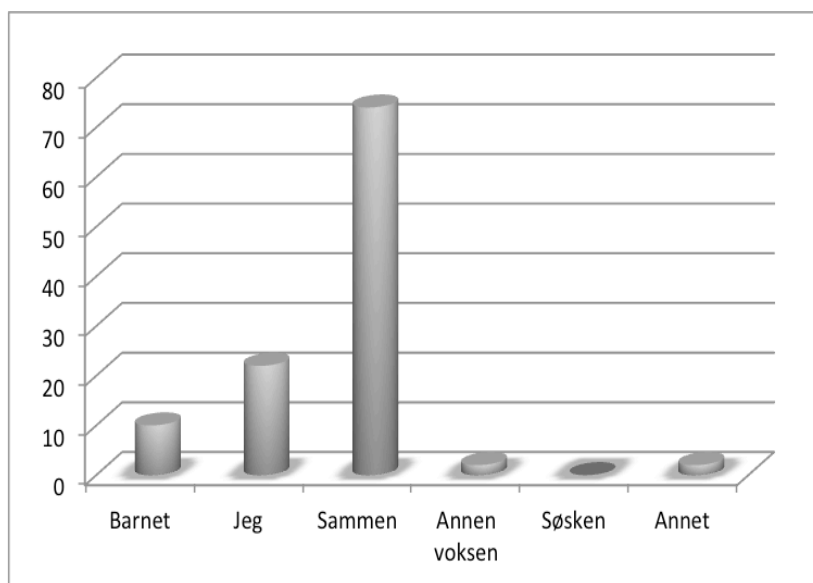
	Frekvens	Prosent
Ja	110	100
Nei	0	0

Det viser seg altså at absolutt alle foreldrene som svarte på undersøkelsen hadde barn med en form for arbeidsplaner. Dette støtter opp om mine observasjoner og mitt inntrykk om at dette er noe som brukes i svært stort grad i dagens norske skole.

4.6. Hvem leser vanligvis ukeplan/arbeidsplan hjemme hos dere?

	Frekvens	Prosent
Barnet	10	9
Jeg	22	20
Vi leser sammen	74	67
En annen voksen	2	2
Søsken	0	0
Annet	2	2

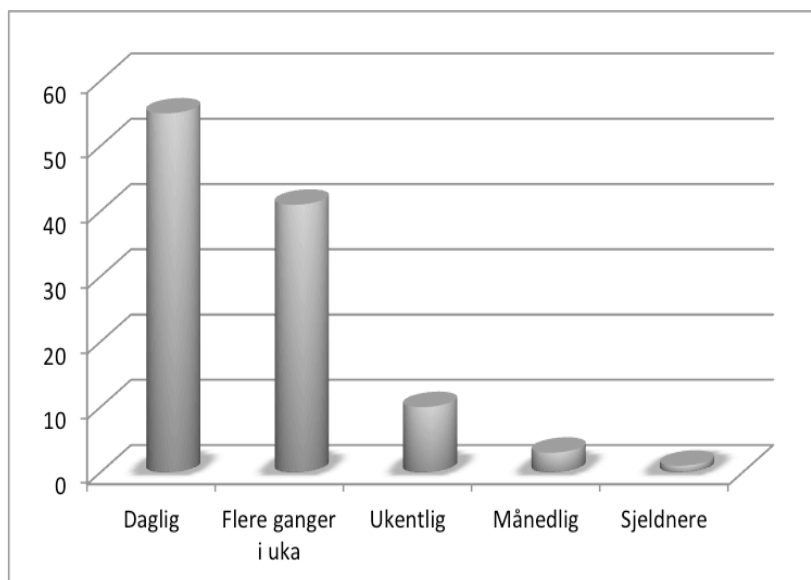

Fremstillingene her viser tydelig at de aller fleste, 67%, oppgir at voksne og barn leser planen sammen. Det er også flere som sier at de bare er den voksne og ikke barnet som leser planen. Dette mener jeg kan tyde på at arbeidsplanen i mange tilfeller er et kommunikasjonsverktøy vel så mye mellom skolen og de voksne hjemme, som den er mellom læreren og barnet.

4.7. Hvor ofte leser du planen?

Dette spørsmålet henger nært sammen med det forrige, men er ment å skulle undersøke om arbeidsplanen er et verktøy som brukes daglig hjemme eller om det er det verktøy som ikke leses så ofte. Hvis det første er tilfellet vil det være et godt argument for å løfte arbeidsplanene fram som et sentralt og viktig verktøy i skole-hjem samarbeidet.

	Frekvens	Prosent
Daglig	55	50
Flere ganger i uken	41	37
Ukentlig	10	9
Månedlig	3	3
Sjeldnere	1	1

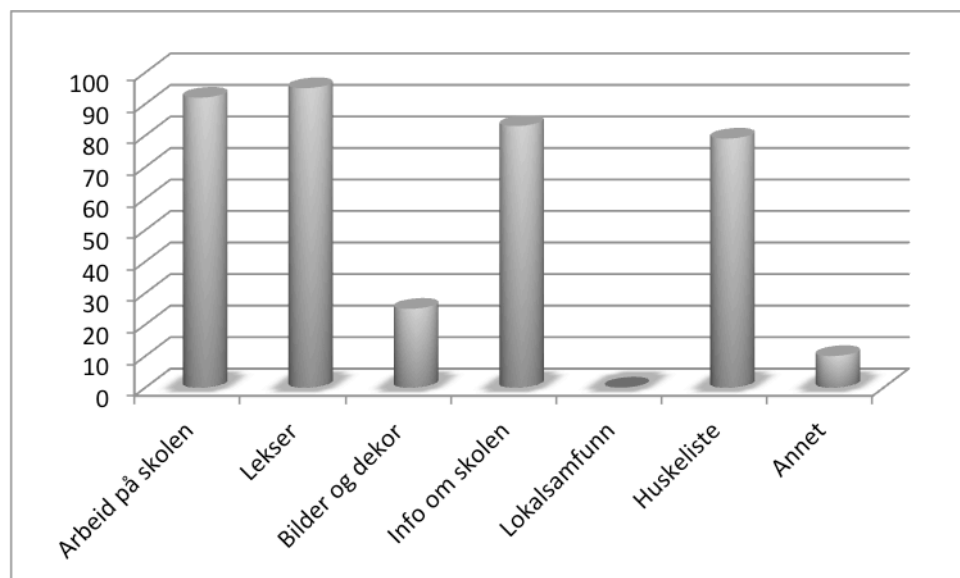

Funnene tyder altså på at omtrent halvparten av foreldrene leser arbeidsplanen til barna hver eneste dag, men over 80% av foreldrene leser den flere ganger i uka. Slik det kommer godt fram i diagrammet er det tydelig at det absolutt er flest som leser planen ofte. Ut i fra dette virker det som arbeidsplanen er et dokument som er i bruk og som derfor fortjener å bli løftet fram i lyset, undersøkt og utviklet for å fungere best mulig.

4.8. Hvilken informasjon finner du på ukeplanen?

Dette spørsmålet hadde sju kategorier hvor foreldrene skulle bekrefte eller avkrefte om de ulike kategoriene var på arbeidsplanen. Kategoriene ble valgt ut av undertegnede og veileder i felleskap ut ifra hva vi hadde observert og trodde ville være sannsynlig. Tabellen viser hvor mange prosent som svarte ja på at de hadde det jeg spurte etter på arbeidsplanen sin.

	Prosent som har svart at de har dette på planen:
Informasjon om hva barnet mitt arbeider med på skolen.	92%
Lekser	95%
Bilder og dekor	25%
Informasjon om hva som skjer på skolen.	83%
Informasjon om hva som skjer i lokalmiljøet.	0
Huskelister om hva barnet for eksempel skal ha med på skolen.	79%
Annet	10%

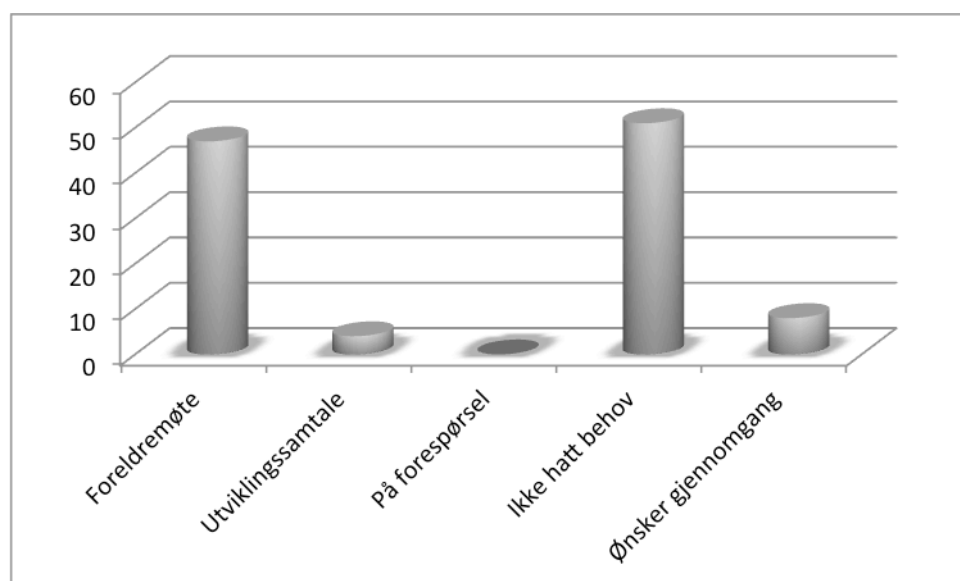
For å sikre at jeg ikke gikk glipp av nyttig informasjon la jeg til en kategori som ble kalt "Annet". Videre ba jeg de som hadde svar "Annet" om å spesifisere hva de hadde på sin arbeidsplan. Åtte av de ti som krysset for "Annet" har valgt å spesifisere. Noen oppgir informasjon om turer, mål for fagene og påminnelser noe som i utgangspunktet kan gå under kategoriene i det opprinnelige spørsmålet. Imidlertid går også kontaktinformasjon til skolen og lærerne igjen, samt at det virker som arbeidsplanen brukes til å sende hyggelige hilsninger og oppdateringer om klassemiljø og lignende.

Å be respondentene spesifisere svaret var veldig nyttig for undersøkelsen da jeg oppdaget at til tross for nøye gjennomgang av spørsmålene, vil man i en kvantitativ undersøkelse ikke nødvendigvis kunne sikre seg mot at alle respondenter har samme oppfatning som jeg selv. Denne fleksibiliteten er slik jeg nevner i metodekapitlet noe av svakheten med å velge en kvantitativ undersøkelse, men hadde jeg valgt en kvalitativ tilnærming med for eksempel intervju, ville jeg ikke hatt samme mulighet til å sammenligne data og se store sammenhenger.

4.9. Har kontaktlærer eller noen andre gått gjennom ukeplan/arbeidsplan sammen med deg/dere?

Intensjonene i styringsdokumentene er klare, det står både i loven og i den generelle delen av læreplanen at skolen er ansvarlig for, og skal samarbeide med foreldrene. Jeg tok derfor med dette spørsmålet i undersøkelsen for å få et bilde på om dette er noe som praktiseres. For å styrke samarbeid mellom skole og hjem er det viktig at skolen avklarer hvilke forventinger som er til foreldrene, og på hvilken måte man skal forholde seg til arbeidsplanen vil absolutt være en forventning som kan være med på å trygge et godt samarbeid.

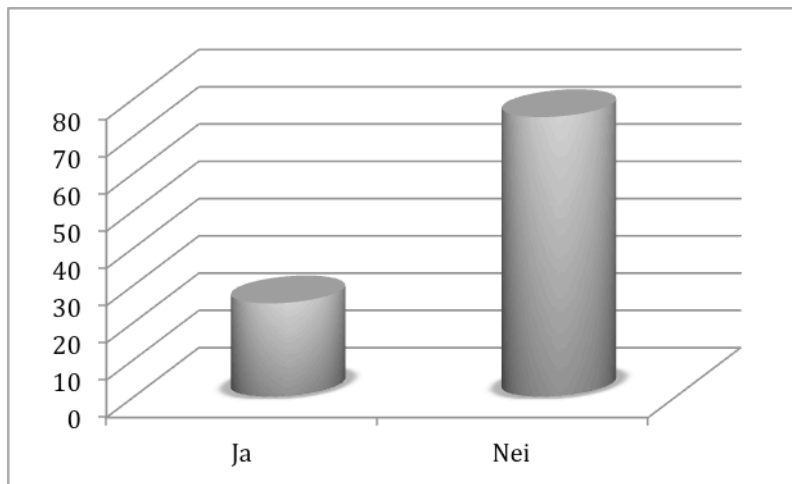
	Frekvens	Prosent
Ja, en felles gjennomgang på foreldremøte.	47	43
Ja, sammen med barnet og meg på utviklingssamtalen.	4	4
Ja, etter at jeg ba om det.	0	0
Nei, det har ikke vært nødvendig.	51	46
Nei, men jeg skulle ønske det ble gjort.	8	7

I tabellen og diagrammet ser vi altså at det er nesten halvparten av foreldrene som oppgir at arbeidsplanen ikke har vært gjennomgått, og at de heller ikke ser noe behov for dette. Det kommer også fram at det virker som arbeidsplanene når de gjennomgås tas i felleskap på foreldremøter. Selv om de 7% som oppgir at de ønsker en gjennomgang ikke er så mange så tenker jeg at dette er nyttig informasjon, dersom vi ser for oss at tallet kan generaliseres til å gjelde en større gruppe, så sitter det mange foreldre og ønsker at noen hadde forklart arbeidsplanen til dem. Becher (2006) skriver om foreldresamarbeid at: ”Når det er foreldrenes ansvar å lese lekser med barna, opprettholdes gjerne forskjellene i klasserommet gjennom foreldrenes forhold til skolebasert kunnskap” (Becher 2006:74). Becher skriver spesielt om innvandrerforeldre som ikke har erfaringsgrunnlag fra vestlig skole og argumenterer at spesielt for denne gruppen vil avklaringer rundt forventinger til og fra skolen være viktig. Å gjennomgå arbeidsplanen både felles på foreldremøter, samt å ta det opp igjen på utviklingssamtaler eller på andre møteplasser vil slik jeg tolker foreldrene i undersøkelsen ikke kunne føre til noe annet enn en forbedret kommunikasjon mellom skole og hjem. Dette er viktig for alle, men spesielt for de foreldrene som enten ikke kjenner skolesystemet, eller som selv av ulike grunner ikke har følt mestring i skolen. Når forskningen generelt virker så klar på at sosiale forskjeller reproduseres er det etter min mening underlig at så mange lærere velger å ikke forklare sine forventinger til foreldrene knyttet til et så sentralt dokument som arbeidsplanen. Dette handler sannsynligvis om vaner – for lærerne er intensjonene så klare og godt kjent at de kanskje glemmer å forsikre seg om at foreldrene har tilstrekkelig informasjon.

4.10. Har du fått komme med innspill til arbeidsplan/ukeplan?

	Frekvens	Prosent
Ja	28	25
Nei	82	75

I etterkant av dette spørsmålet ba jeg respondentene si hvordan de var bedt om å komme med innspill. 22 svarte på dette punktet og 14 av dem (64%) oppgir at denne muligheten ble gitt på foreldremøtet. Ellers har det blitt åpnet for det på utviklingssamtaler eller på tilretteleggingsmøter. Det virker som spørsmål om leksene er passe mengde er den tilpasningen som lærere er mest opptatt av å avklare.

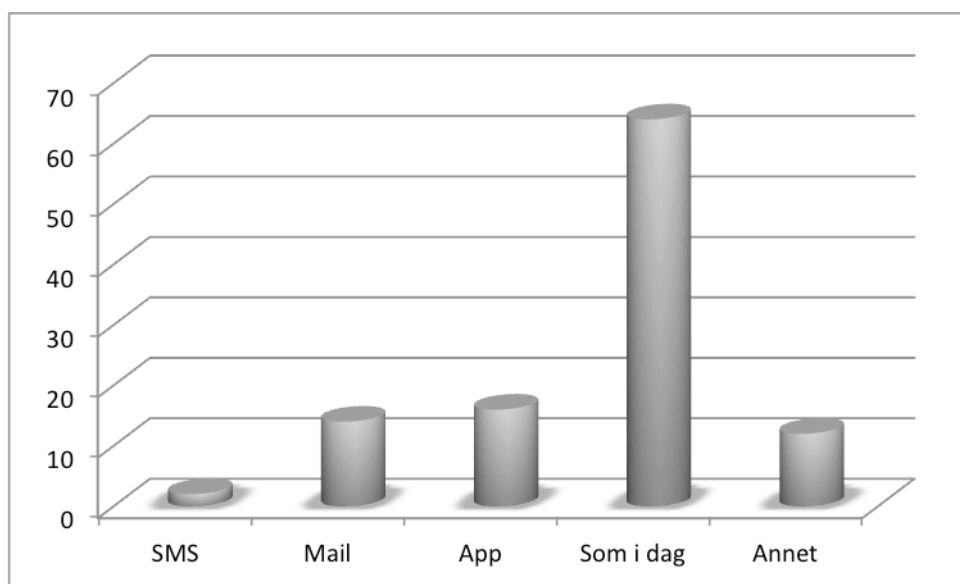
4.11. Er det informasjon du savner på arbeidsplanen?

Dette var et åpent spørsmål hvor de som ønsket kunne komme med innspill. De aller fleste svarte "Nei". Ut over dette går flere av tingene fra spørsmålet i 4.7. om hvilken informasjon man finner på ukeplanen igjen. Spesielt virker det som om foreldre som ikke har huskelister og pakkelister til tur ønsker at dette skulle vært på planen. Noen etterlyser tydeligere og bedre informasjon om hva elevene skal gjøre på skolen, gjerne hvilke arbeidsmåter og bøker som brukes, samt at det ytres ønske om å kun ha en plan der elevene i noen tilfeller har to ulike planer. Det er også flere som etterlyser mer tydelig informasjon og et mer forståelig oppsett, dette er interessant med tanke på informasjonen om hvor få som har fått arbeidsplanene gjennomgått. Det var også noen som etterlyste kontaktinformasjon til lærerne, samt informasjon om hvilke voksne som er inne i klassen.

Ut i fra svarene over kan mener jeg å kunne lese at det alltid vil være mulig å gjøre planene enda mer forståelige og tydelige. Det er ikke gitt at alle forstår hva den som setter opp planen tenker, vi må derfor ta oss tid til å gå igjennom og spørre om tilbakemeldinger.

4.12. Dersom du får arbeidsplanen hjem i sekken: Tror du det ville vær enklere for deg om du fikk planen som en av følgende alternativ?

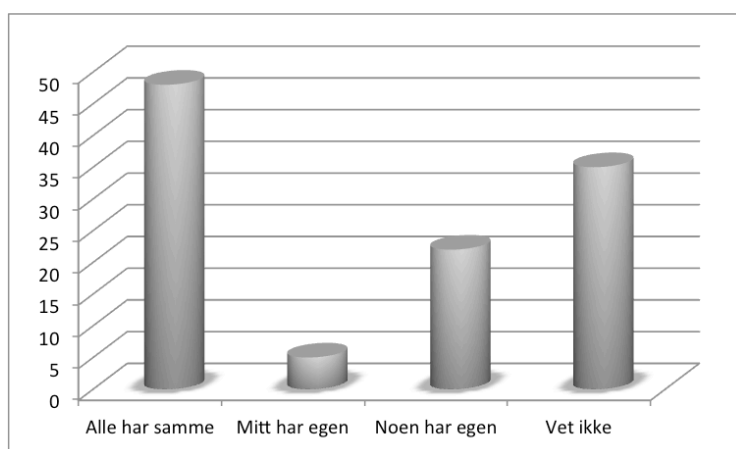
	Frekvens	Prosent
SMS	2	2
Mail	14	14
App	16	15
Som i dag	64	58
Annet	12	11

På dette spørsmålet ba jeg dessverre ikke om spesifisering fra de som oppga annet, og jeg ser i ettertid at dette kunne vært veldig interessant og undersøke. Respondentene virker imidlertid samstemte om at de ønsker en arbeidsplan på papir i sekken. I en stadig mer digital verden var dette noe som forundret meg. Kan det ha sammenheng med at vi vet hva vi har, og ikke hva vi får? Jeg vil anta at dersom man spurte elevene om de heller ville hatt ukeplan på som en app så ville kanskje flere svart ja.

4.13. Vet du om alle barna i klassen har samme arbeidsplan, eller har noen en egen plan?

	Frekvens	Prosent
Alle har samme plan	48	44
Mitt barn har egen plan	5	4
Noen har en egen plan	22	20
Vet ikke	35	32

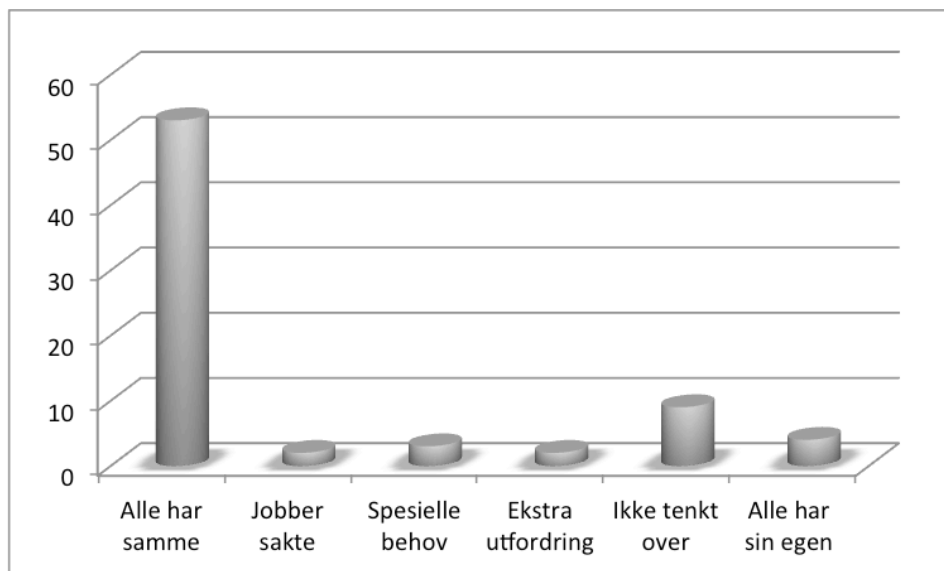
Dette og de neste to spørsmålene ser jeg i ettertid at ikke handler om foreldrenes oppfattelse, men et ønske fra meg om å få vite mest mulig om hvordan arbeidsplanene brukes. Klette (2007:348) knytter arbeidsplanene opp mot begrepet pedagogisk differensiering, som hun sier ble introdusert på 70-tallet. Dette var en måte og organisere undervisningen på uten og skulle nivådele elevene. Klette skriver at:

”Arbeidsplaner kan sees på som verktøy som muliggjør pedagogisk differensiering. Arbeidsplaner gir rom for å differensiere langs dimensjoner som tid og tempo, progresjon, innhold og stoffmengde, vanskegrad, rom/lokalisering av læringsaktiviteten og hvorvidt oppgaven skal løses individuelt eller gruppebasert” (Klette, 2007:348).

Dersom arbeidsplanene skal fungere etter en slik tankegang, ville det være naturlig at elevene hadde en egen arbeidsplan hvor det sto hvilke læringsaktiviteter hver enkelt skulle gjøre, hvordan og hvorfor. Det blir derfor interessant og undersøke dette for å kunne diskutere rundt bruk av arbeidsplan som verktøy knyttet opp imot de ulike gruppens oppfattelse av planen. Dette henger også sammen med spørsmålene jeg tar opp i punkt 4.13 og 4.14. Vet foreldrene noe om hvorfor noen eventuelt har en egen plan, og har de tenkt over om alt som står på planen er noe som angår deres barn?

4.14. Dersom barnet ditt har en egen plan, hvorfor er det slik?

	Frekvens	Prosent
Vi har ingen egen plan, bare en felles for alle i klassen.	53	
Barnet mitt arbeider sakte.	2	
Barnet mitt har spesielle behov.	3	
Barnet mitt trenger ekstra utfordringer.	2	
Det har jeg aldri tenkt over.	9	
Alle elevene i klassen har sin egen plan.	4	

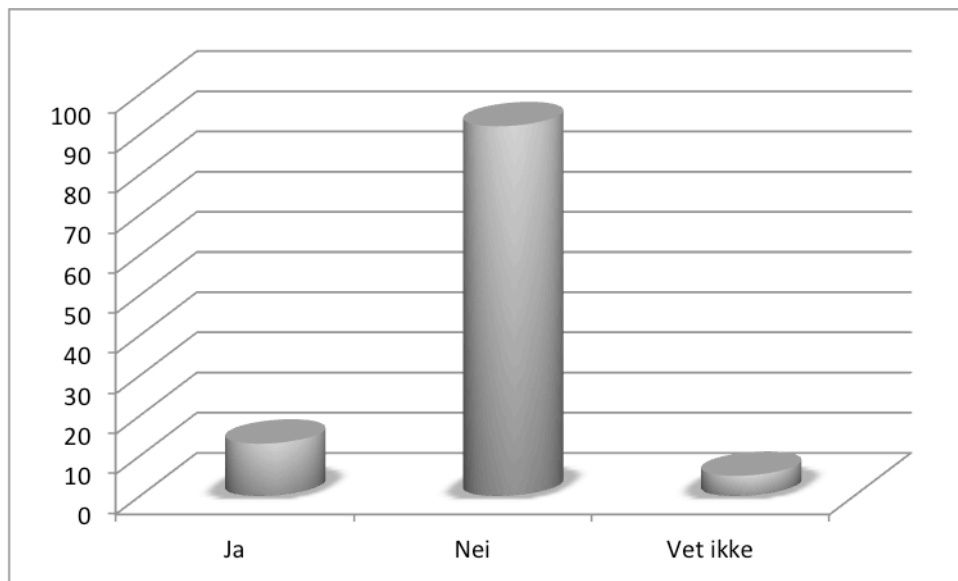

Det er bare 73 av respondentene som har svart på dette spørsmålet, jeg antar at de fleste som ikke har svart ikke har hatt barn med egen plan og dermed klikket seg videre. Dette kan også være et spørsmål som noen ikke ønsker å svare på dersom de ikke vil utlevere barnet sitt. Jeg velger å ikke oppgi prosent på denne tabellen siden tallene ikke vil bli korrekte, og jeg vil heller ikke bruke dette spørsmålet spesielt i diskusjonene, da det kan se ut til at det ikke har vært godt nok formulert.

4.15. Er det informasjon på planen som ikke angår ditt barn? Det kan for eksempel være informasjon til en annen gruppe, eller lekser som barnet ditt ikke skal gjøre

	Frekvens	Prosent
Ja	13	12
Nei	92	84
Vet ikke	5	4

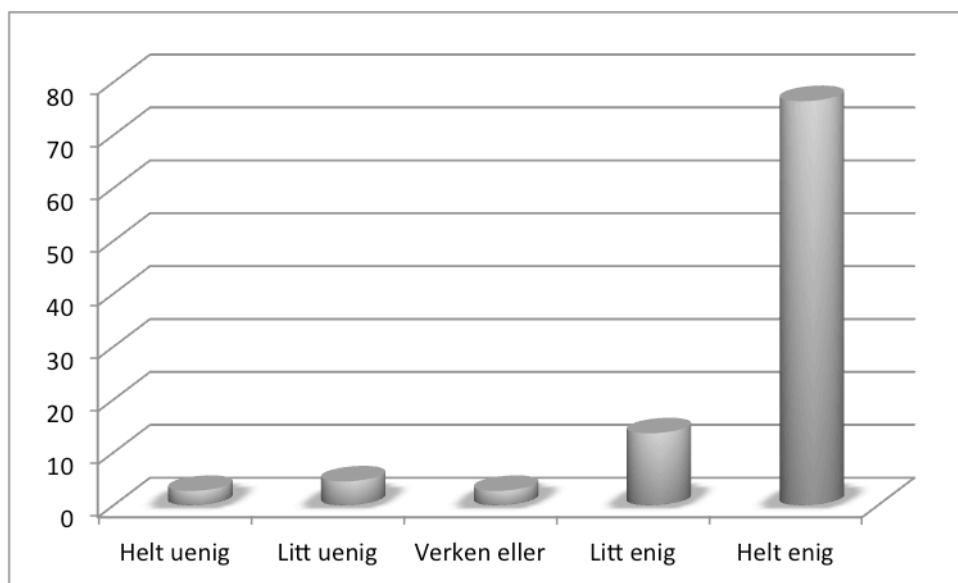

Ved første øyeblikk er dette oppløftende tall siden opp mot 84% oppgir at det ikke er unyttig informasjon. Dersom vi imidlertid ser på de resterende tallene er de rundt 15% som gjenstår relativt mange foreldre som sitter med informasjon som ikke er relevant, eller som ikke har satt seg inn i dette. For å bruke arbeidsplanen som et godt pedagogisk verktøy er det viktig at den er tilpasset hver enkelt, og så oversiktlig og tydelig som mulig.

4.16. Rangering av påstander

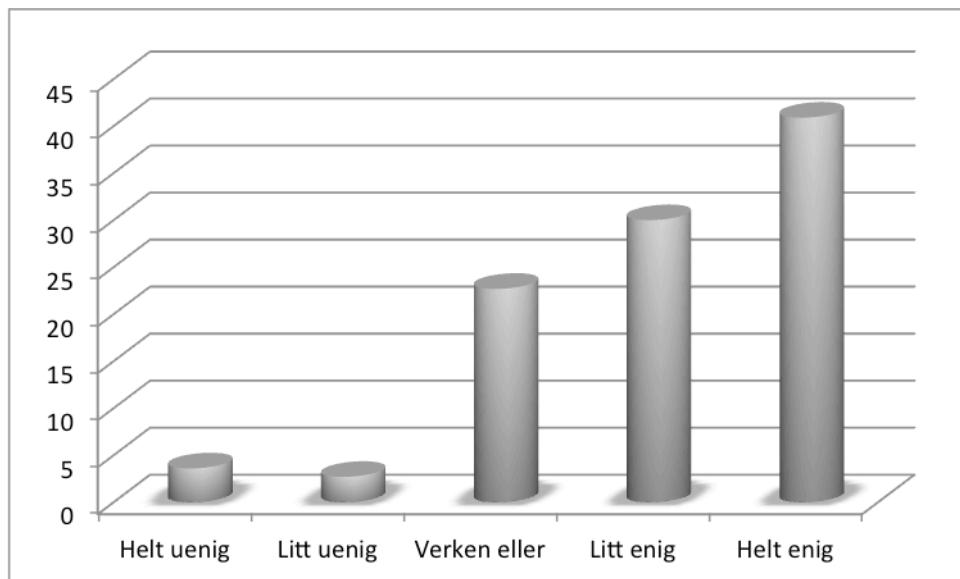
I de følgende underpunktene vil jeg presentere det viktigste materialet fra undersøkelsen i forhold til å svare på problemstillingen. De innledende spørsmålene i undersøkelsen har når jeg ser på dem i ettertid, hatt et vel så mye preg av kartlegging av rutiner som å faktisk undersøke oppfattelsen til de foresatte. De neste spørsmålene undersøker mer direkte holdninger og oppfatninger rundt planen. Foreldrene har her blitt bedt om å rangere påstandene etter hvor enige de er i utsagnene

4.16.1. Arbeidsplanen er et nyttig verktøy for kommunikasjon mellom skole og hjem

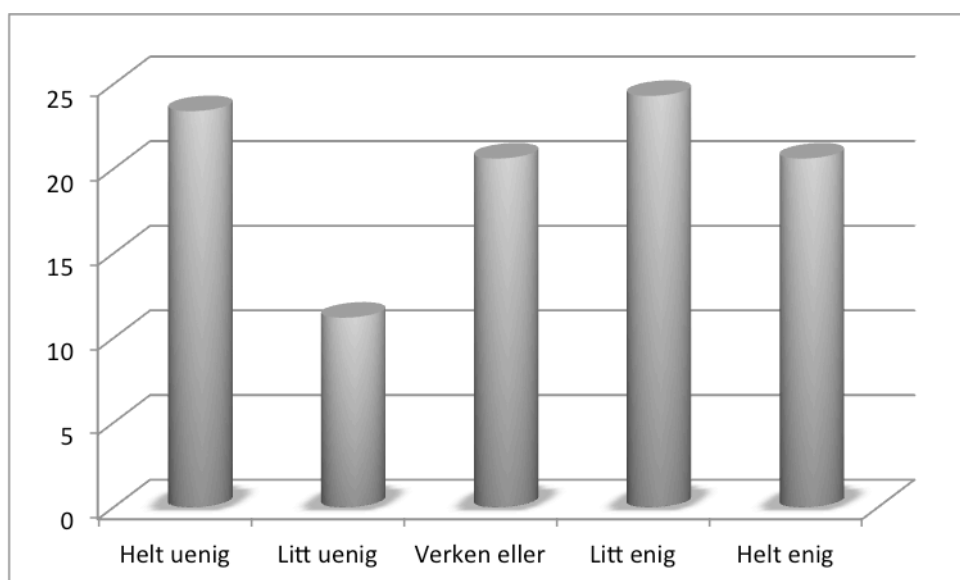
Det virker her som de aller fleste foreldrene som har besvart undersøkelsen ser på arbeidsplanene som et viktig verktøy for kommunikasjon mellom skolen og hjem.

4.16.2. Jeg ser fram til å sjekke arbeidsplanen hver uke

Dette spørsmålet har tydeligere spredning i svarene enn det forrige, men hovedvekten ligger likevel tydelig på at de fleste er positive og ser fram til å sjekke arbeidsplanen. Andelen som er likegyldig til dette er på 22,7 prosent, dette er neste 1 av 4 foreldre som ikke egentlig bryr seg om arbeidsplanen, men som forholder seg til den som en vane som de bare gjør, sannsynligvis fordi de føler det forventes av dem.

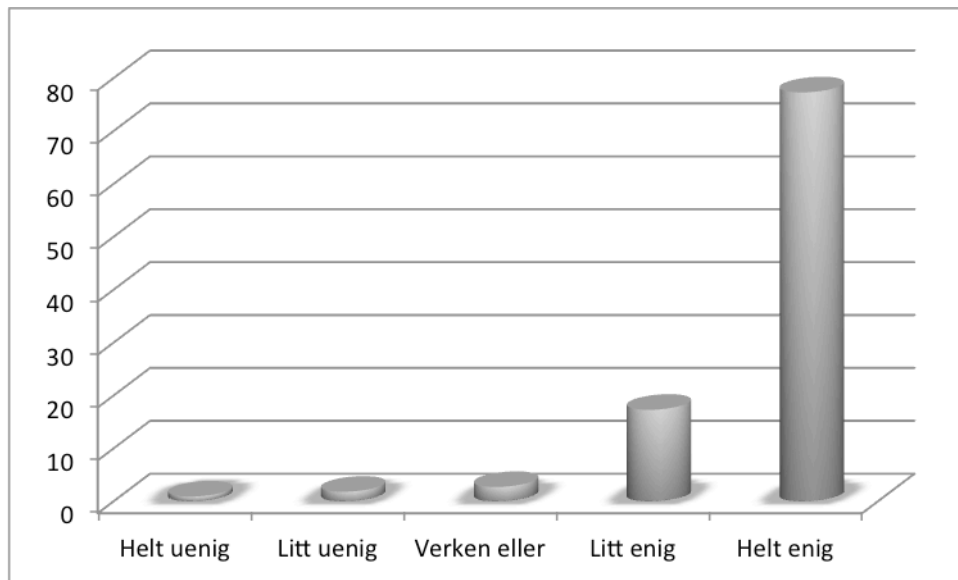
4.16.3. Jeg sjekket arbeidsplanen oftere da barnet gikk i første klasse enn nå

Her er det betydelig mer sprik i svarene. Det virker som det er litt tilfeldig om foreldre følger like godt med på arbeidsplanen videre oppover i klassetrinnene. Dette kan være fordi det er naturlig at elevene selv tar ansvar for dette etter hvert som de blir eldre.

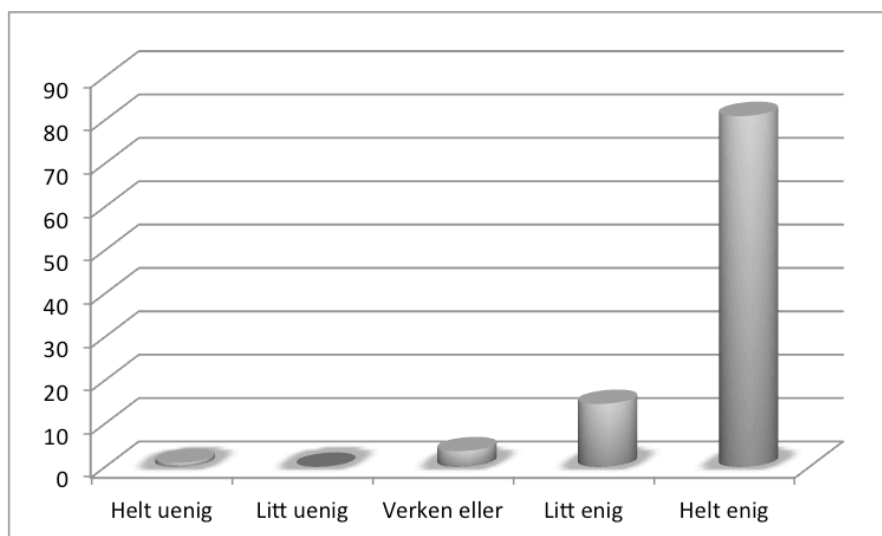
Muligens er dette også et spørsmål som foreldrene ikke har tenkt over, og som dermed kan være vanskelig å svare på. Sprikene her kan også forklares ut fra at det er en liten overvekt av foreldre på de yngste trinnene, og jeg ser i ettertid spørsmålet er utydelig formulert for disse foreldrene. Dette vil nok særlig gjelde foreldre med elever i 1.klasse.

4.16.4. Informasjon på arbeidsplanen er nyttig for barnet mitt

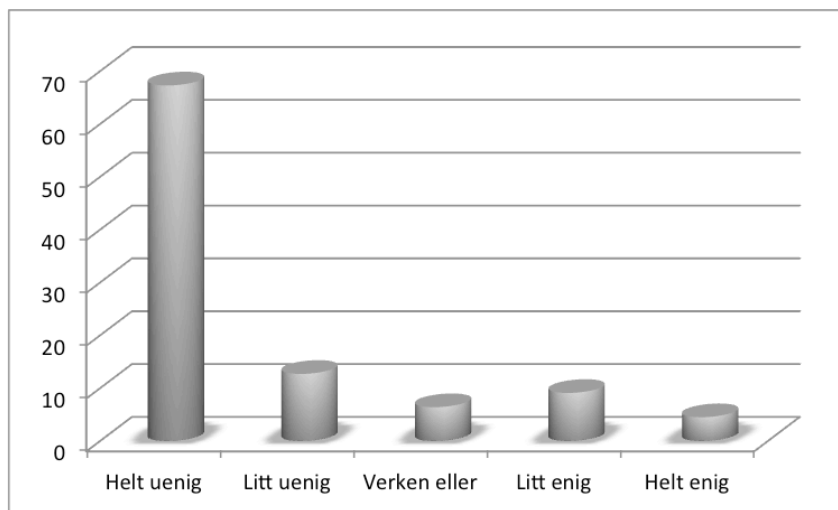
Igjen ser vi en stor andel som ytrer seg positivt til arbeidsplanene og mener informasjonene som står der er nyttig for barnet.

4.16.5. Informasjon på arbeidsplanen er nyttig for meg

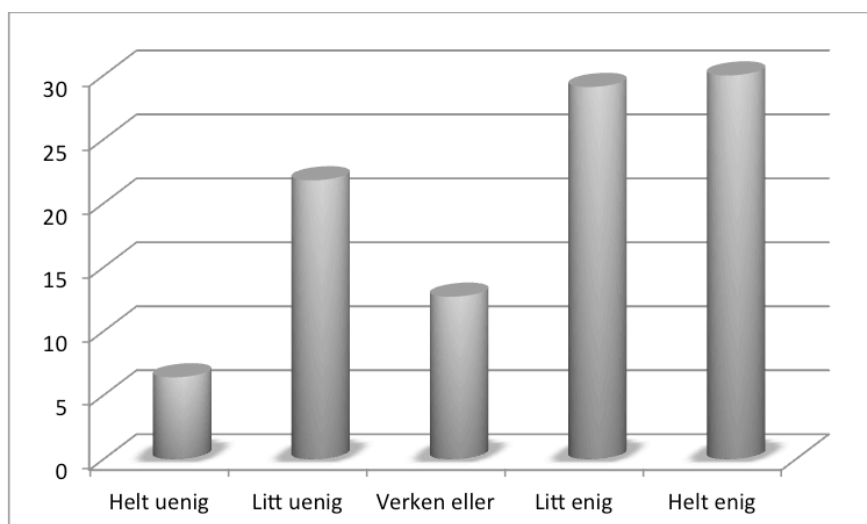
Andelen som opplever at informasjonen på arbeidsplanen er nyttig for dem selv er faktisk litt høyere enn andelen som oppgir at den er nyttig for barnet. Det vi ser er sannsynligvis at en del av de respondentene som krysset at de var litt enige i at informasjonen var nyttig for barnet lander på at de er helt enige i at planen er nyttig for dem selv. Forskjellen er ikke stor men jeg mener dette er en interessant tendens i forhold til å bruke arbeidsplan som et verktøy til å kommunisere med både elev og foreldre.

4.16.6. Jeg skulle ønske vi slapp arbeidsplaner

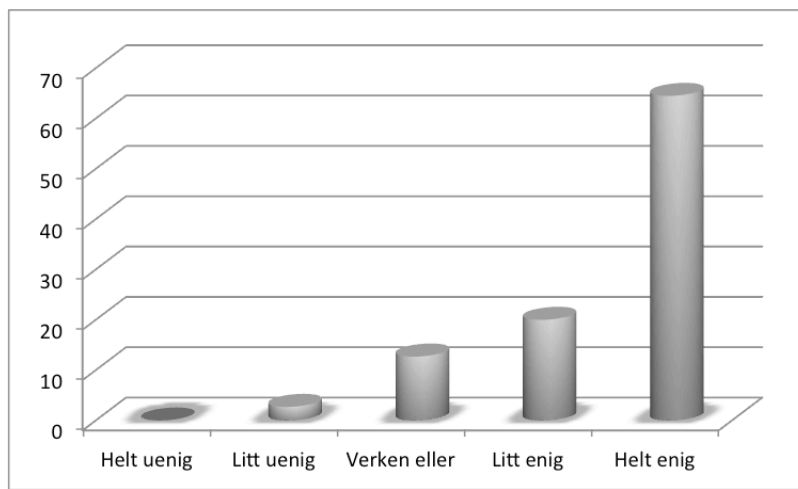
Igjen kommer det tydelig fram at flertallet ikke ønsker at arbeidsplanen skal forsvinne. Standardavviket her er på 1,1 noe som viser at fordelingen er mer spredt enn på enkelte andre spørsmål, men tendensen virker likevel å være klar i retning av at foreldrene ønsker at arbeidsplanen skal forbli.

4.16.7. Lekser er positivt for barnet mitt

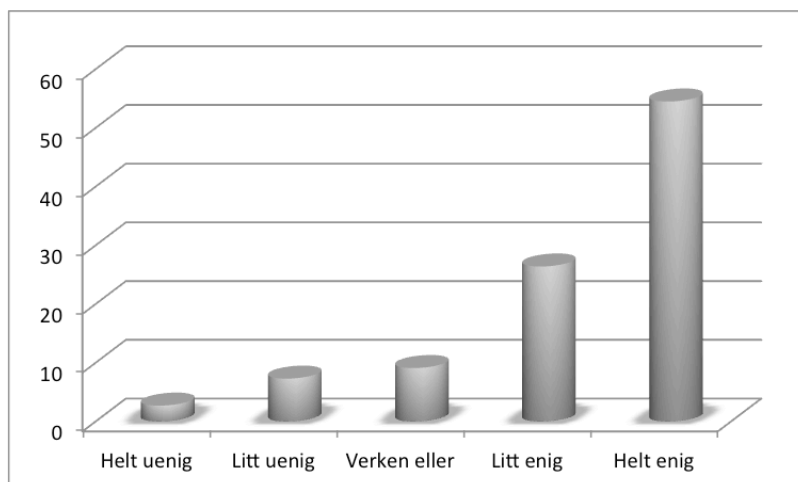
Dette spørsmålet kom med i undersøkelsen da det i de senere årene har versert en debatt rundt lekser til barn. Har de en funksjon? Er de bra for barnet? Hjelper de elevene til å bli bedre eller reproducerer de bare forskjeller i samfunnet ved at de som har god oppfølging utvikler seg mer enn de som ikke har like mange ressurser? For å måle oppfattelsen av arbeidsplan er ikke dette spørsmålet det som er mest relevant, men det er likevel interessant og observere at såpass stor andel er positivt innstilt til lekser.

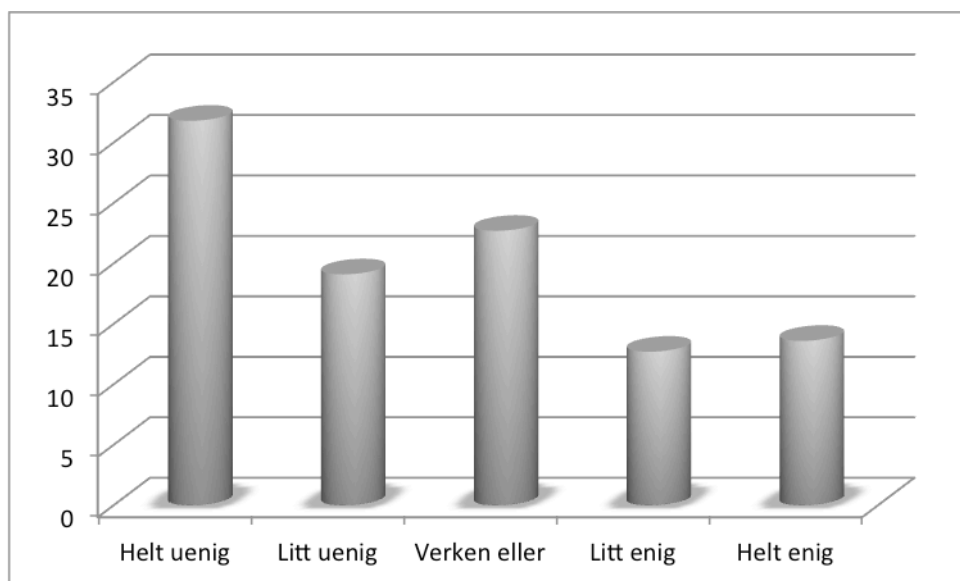
4.16.8. Jeg har god kommunikasjon med skolen

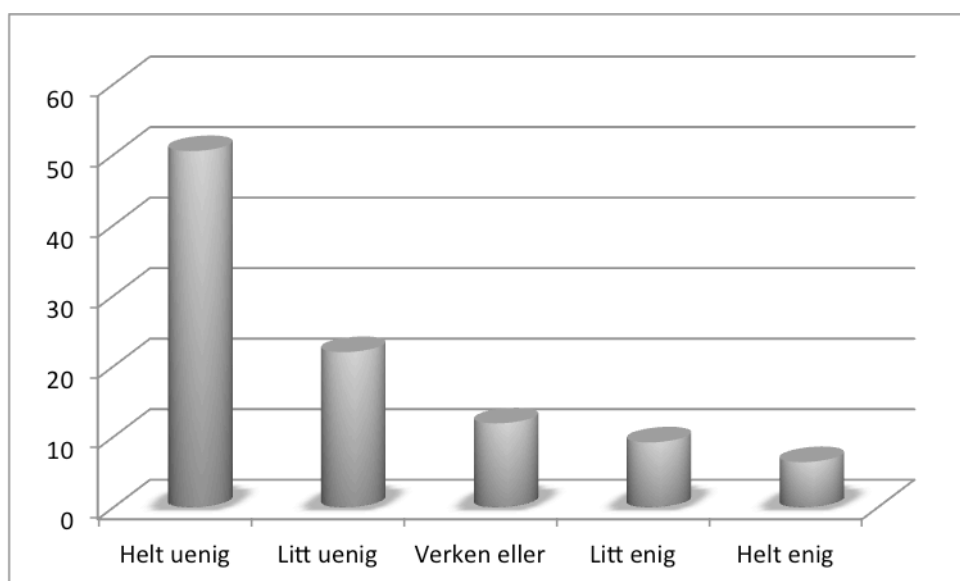
Dette er igjen et spørsmål som ikke går direkte på arbeidsplanen, men som blir relevant i forhold til om kommunikasjonen mellom hjem og skole generelt fungerer. Det samme gjelder spørsmålet i punkt 4.15.9 hvor foreldrene svarer på om de synes det er lett å få tak i læreren. Igjen ligger en betydelig overvekt av besvarelsene på at de føler at kommunikasjonen er god og at det er lett å få kontakt med læreren.

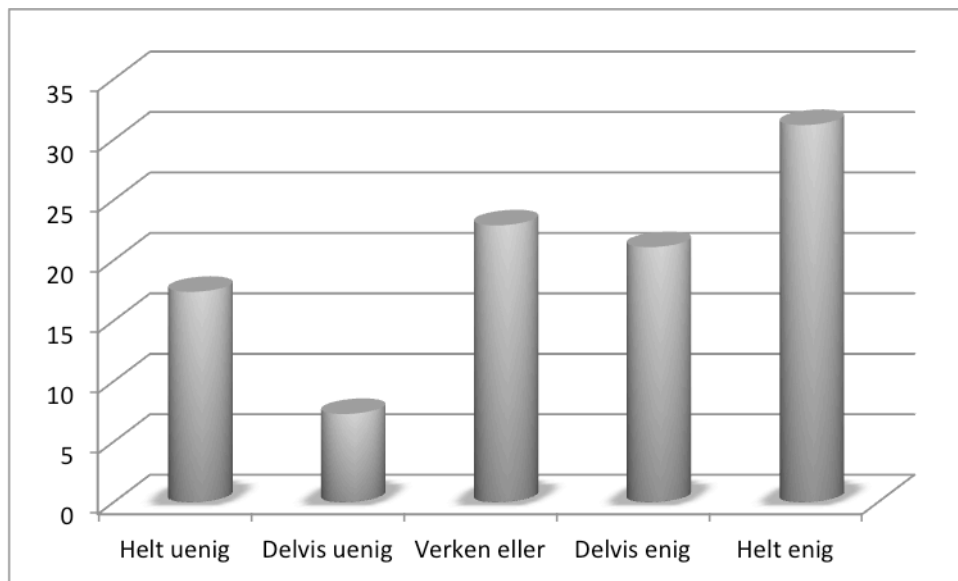
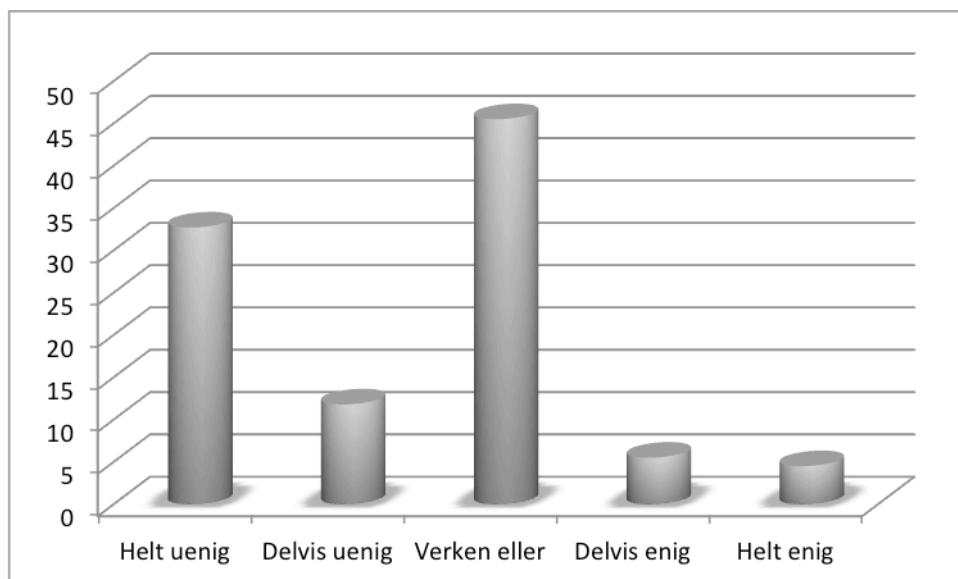
4.16.9. Det er lett å få tak i læreren på skolen

4.16.10. Arbeidsplanen i sekken er gammeldags og bør endres til en mer moderne løsning

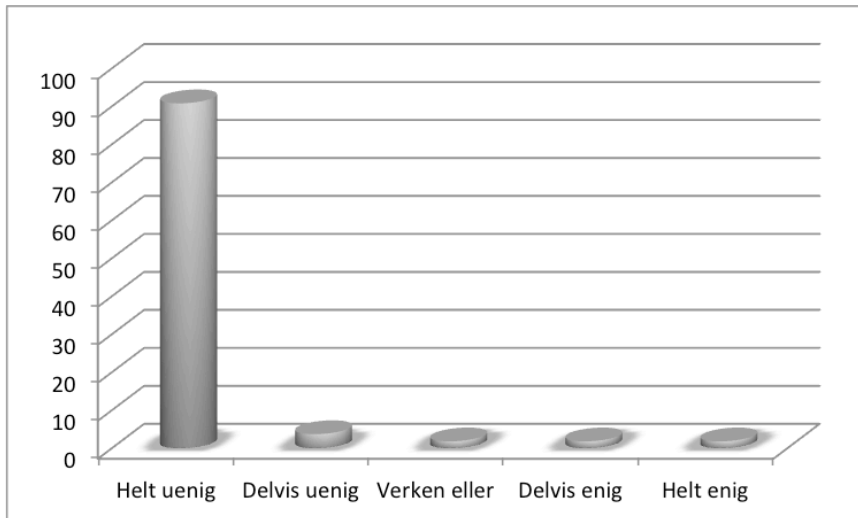
Dette spørsmålet, samt spørsmålene i 4.15.11 og 4.15.12 er for å undersøke om foreldrene ønsker noe annet enn arbeidsplan på papir. Svarene her er blant de mest delte i undersøkelsen, men det kommer likevel fram at flertallet ønsker at vi skal fortsette som i dag. Dette er en av de mer interessante observasjonene i undersøkelsen, da man i en stadig mer teknologisk og digital verden kunne forvente at foreldrene ønsker mer digitale løsninger.

4.16.11. Lekser på SMS ville vært en bedre løsning for oss

4.16.12. Jeg skulle ønske det fantes en app for kommunikasjon mellom skole og hjem**4.16.13. Jeg skulle ønske skolen hørte mer på meg**

Dette spørsmålet var et av de jeg syntes var mest spennende og ta tak i etter undersøkelsen. Nesten halvparten svarer midt på treet, men man skulle kunne anta at dette var et spørsmål hvor man i utgangspunktet enten var enig eller ikke. Hva kan være årsaken til at de fleste havner midt på, og dermed angir nærmest en likegyldighet? Jeg vil komme tilbake til dette i neste kapittel når jeg skal forsøke å diskutere funnene fra undersøkelsen.

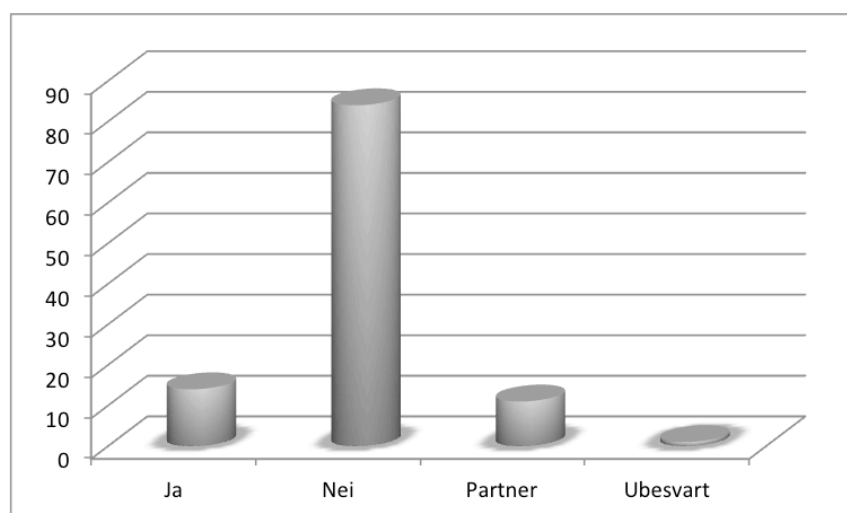
4.16.14. Jeg vet ikke hvordan jeg skal ta kontakt med skolen

Slik jeg beskriver i innledningen er dette et kontrollspørsmål over for spørsmålet i 4.15.8 for å se om respondentenes svar på spørsmål som ligner hverandre en sammenfallende, noe jeg mener å finne at de er.

4.17. Jobber du i skoleverket selv?

Dette spørsmålet var viktig å ha med for å undersøke litt om hvem som svarte på undersøkelsen. Siden undersøkelsen er anonym vet jeg jo ikke noe om alder eller bakgrunn til de som har svart. I forarbeidene til undersøkelsen vurderte jeg ikke at alder, utdannelse og så videre ville være relevant for å undersøke holdninger rundt arbeidsplanen, hovedsakelig siden responsgrunnlaget var planlagt så lite, og jeg ikke skulle kunne identifisere deltakerne. Det jeg imidlertid følte behov for å avklare var om en for stor del av de som svarte på undersøkelsen selv arbeidet skolen. Dette vil ha betydning for hvordan oppfattelse man har rundt et så mye brukt skoleverktøy som arbeidsplan. Det vil også ha en viss betydning om man har en partner som jobber i skolen også. Dette kan forklares gjennom Guldbrandsen (2006) gjennomgang Bronfenbrenner sin økologiske utviklingsmodell slik jeg nevner i kapittel 2.8.. Vi påvirkes alle av hvor man er og hvem man er sammen med. Dersom du selv til daglig opplever arbeidsplanen som et viktig verktøy på jobb, eller har en partner som er tilhenger av nettopp dette verktøyet er det klart det vil påvirke din holdning til det som forelder også.

	Frekvens	Prosent
Ja	14	13
Nei	84	76
Nei, partneren min gjør.	11	10
Ubesvart	1	1

Slik det kommer fram av svarene er det om lag $\frac{3}{4}$ av respondentene som i verken jobber i skolen eller har partnere som gjør dette.

Dette bør være en tilstrekkelig andel til å kunne lese undersøkelsen som pålitelig, da andelen svar fra de som arbeider i skolen selv ikke er voldsomt overrepresentert i forhold til helheten. Det hadde vært spennende og gått nærmere inn for å se på om de som selv arbeider i skolen hadde utpreget andre holdninger rundt skole-hjem samarbeid og arbeidsplan. Jeg opplever imidlertid at antall respondenter vil vært så liten at det ville blitt rene spekulasjoner. Det ville sannsynligvis også vært mulig for meg å trekke tilstrekkelig med paralleller for å kunne gjenkjenne enkeltpersoner basert på skolestørrelse, klasse og så videre. På bakgrunn av dette valgte jeg å ikke gå nærmere inn i dette materialet til tross for at det kunne gitt spennende informasjon.

4.18. Har du flere synspunkter eller innspill rundt arbeidsplan/ukeplan?

Siden dette var første gang jeg laget en slik undersøkelse følte jeg behov for å ha med et siste spørsmål hvor jeg ga respondentene mulighet til å komme med ytterligere informasjon om temaet dersom det var noe de følte de ikke hadde blitt spurt om, eller fått fram. 32 av respondentene benyttet seg av muligheten, de fleste bare for å understreke at de var fornøyd med arbeidsplanen slik den var i dag. Flere påpeker at de opplever arbeidsplan på papir som viktig fordi man for eksempel kan stryke ut og holde oversikt over arbeid og lekser som er gjort. Det ytres også positive tanker rundt at arbeidsplanen til tross for at den kommer i sekken også kan hentes digitalt siden man da kan følge opp om barnet skulle være sykt eller mister planen. En foresatt som har delt samvær ønsker en digital løsning da vedkommende tror dette ville gjøre det lettere å følge med på det som skjer på skolen også når man ikke har samvær. Det kommer også ønske om at elevene fortsetter med arbeidsplaner på papir for lekser, mens foreldre kan få ytterligere informasjon, beskjeder og huskelister på mail eller app. Flere sier de tror det ville vært lettere å kommunisere tilbake til lærerne dersom planen kom digitalt med en egen mulighet for tilbakemelding, det er opplevs enklere å gi en umiddelbar respons på mail om man har innspill eller spørsmål. Terskelen for å ringe læreren er høyere enn for å sende mail. En foresatt oppgir at barnet føler stress rundt at lekser gis for hele uka, barnet vil gjøre alt på mandag for å vite at det er unna vei, denne foreldre ønsker at lekser burde gis daglig i stedet. Det kommer også et interessant innspill om at det er lett og ta kontakt med skolen, men om du blir hørt er en helt annen sak.

Å be foreldrene komme med sine synspunkter til slutt ble et interessant moment i undersøkelsen, og jeg vil ta opp igjen flere av synspunktene i neste kapittel.

4.19. Krysstabeller

Et kvantitativt datasett kan leses på mange måter, og graden av informasjon man kan hente ut er nærmest uendelig. Da dette er første gang jeg gjør en undersøkelse av denne typen har jeg som det kommer fram over fokusert på å framstille data i tabeller og enkelte grafer for hvert enkelt spørsmål. Jeg vil nå presentere et begrenset antall krysstabeller, som er det andre analyseverktøyet jeg følte jeg behersket tilstrekkelig til å kunne avkode. Jeg er klar over at jeg kan gå glipp av viktige sammenhenger ved å ha ikke gå nøyere inn i materialet, men for å være sikker på at de verktøyene jeg bruker blir brukt riktig og at jeg dermed oppnår best mulig reliabilitet på de funnene jeg presenterer valgte jeg å begrense det slik. I en undersøkelse av dette omfanget blir utvalget slik jeg ser det for begrenset til å kunne gjøre avanserte statistiske dybde eller benytte kompliserte analyseverktøyer.

4.19.1. Hvor ofte leses ukeplanen/ Hvilken klasse går barnet ditt i

	Daglig	Flere ganger i uka	Ukentlig	Månedlig	Sjeldnere
1. klasse	8	8	0	0	0
2. klasse	15	9	2	0	0
3. klasse	16	3	0	0	0
4. klasse	7	8	3	0	0
5. klasse	4	6	1	0	0
6. klasse	4	4	2	2	0
7. klasse	1	3	2	1	1

Slik det kommer fram her ser vi at det er en tendens i at de som leser ukeplan sjeldnere er de som har barn i de øverste klassetrinnene. Dette kan ha sammenheng med at disse elevene stort sett selv kan lese lekser og beskjeder, foreldrenes rolle blir derfor mer uklar i forhold til arbeidsplan som verktøy. Det som er interessant er at i følge Helle (2005) har både Lidén(1997) og Nordahl (2000) funnet at foreldre på småskoletrinnet er mer fornøyd med skole-hjem-samarbeidet enn de eldre elevenes foreldre” (Helle 2005:137). Når vi bruker arbeidsplanene så mye som vi gjør til kommunikasjon, har vi da satt oss i en situasjon hvor vi mister kontakten med foreldrene til de eldste barna?

4.19.2. Hvor ofte leses planen/ Informasjon på planen er nyttig for meg

På bakgrunn av observasjonen i forrige avsnitt valgte jeg å kjøre en krysstabell på hvor ofte planen leses og om informasjonen kjennes nyttig for leseren. Dette målet kan snus begge veier, selvsagt vil du lese en plan sjelden dersom den ikke kjennes nyttig, men dersom du heller ikke leser den, hvordan kan den da bli nyttig for deg? Den vannrette kolonnen beskriver om respondentene har oppgitt om de er enige i påstanden om at informasjon er nyttig, mens den loddrette kolonnen angir hvor ofte planen leses.

	Helt uenig	Verken/eller	Litt enig	Helt enig
Daglig	0	0	3	52
Flere ganger i uka.	1	1	7	32
Ukentlig	0	1	5	4
Månedlig	0	1	1	1
Sjeldnere	0	1	0	0

Ut ifra informasjonen i denne krysstabellen kan man ikke si at det er slik at de som ikke finner informasjonen spesielt nyttig lar være og lese planen. Det kan virke som arbeidsplanen er en del av rutine som leses og følges uansett hvordan man opplever den.

4.19.3. Skolestørrelse og klasse / Har alle samme plan

Dersom man skal følge det Klette (2007) beskriver rundt arbeidsplan som pedagogisk verktøy vil det være sentralt at elevene har en arbeidsplan som er tilpasset hver enkelt. Praksisobservasjoner jeg har gjort tyder på at individuell tilpasning gjennom arbeidsplan skjer i liten grad, det er ofte bare i helt spesielle tilfeller elever får sin egen plan, og da gjerne gjennom mengde differensiering og ikke andre oppgaver. For å undersøke dette fenomenet nærmere kjørte jeg krysstabeller på om alle har samme plan på ulike klassetrinn, samt om alle har samme plan på store og små skoler.

	Alle har samme plan	Mitt barn har egen plan	Noen har egen plan	Vet ikke
Mindre enn 100 elever på skolen.	4	2	3	6
Mellom 100 og 200 elever	4	0	6	6
Over 200 elever på skolen.	39	3	13	21
Vet ikke.	1	0	0	2

Tabellen over viser at det i mitt datamateriell ikke er mulig å lese noen forskjell på om alle har samme plan eller ikke i forhold til skolestørrelse. Tallene er såpass små, særlig i forhold til skoler med lavt elevtall at det dermed ikke er tilstrekkelig grunnlag for å trekke konklusjoner.

	Alle har samme plan	Mitt barn har en egen plan	Noen har en egen plan	Vet ikke
1. klasse	10 (62%)	0	1	5
2. klasse	14 (53%)	0	2	10
3. klasse	10 (53%)	0	2	7
4. klasse	9 (50%)	0	3	6
5. klasse	2 (18%)	3	5	1
6. klasse	3 (25%)	0	6	3
7. klasse	0	2	3	3

Ut ifra hva som kommer fram her kan det virke som om andelen elever som får individuelt tilpassede planer øker etter hvert som elevene blir eldre. Tallmaterialet er imidlertid for lite på de eldste trinnene til å slå fast dette, men det er mulig å se antydninger som gjør at man kan tillate seg å spekulere i om dette kan være tilfelle.

4.19.4. Innhold på arbeidsplanen/ Klassetrinn

Jeg ønsket også å kjøre et par krystabeller for å se om innholdet på arbeidsplanen endret karakter etter som elevene ble eldre. For elevene som ikke selv kan lese vil bildestøtte for eksempel være et godt verktøy for å gjøre informasjonen forståelig. Jeg kjørte derfor krystabeller hvor jeg målte bilder og dekor samt huskeliste opp mot klassetrinn. I tabellen kommer det fram hvor stor prosentandel som oppga at de hadde bilder/dekor eller huskeliste på sin arbeidsplan.

	Bilder/dekor	Huskeliste
1. klasse	25%	88%
2. klasse	19%	69%
3. klasse	42%	84%
4. klasse	39%	83%
5. klasse	27%	91%
6. klasse	0%	83%
7. klasse	13%	50%

Igjen blir tallene her vel små til å trekke konklusjoner, men det ser i alle fall ut til at de er betydelig flere som har huskelister på arbeidsplanen enn de som har bilder og dekor. Det virker heller ikke som lærerne på de yngste trinnene bruker bilder spesielt mye mer enn hos de eldre elevene, men det kan se ut som dekorasjonene avtar mot slutten av barneskolen.

4.20. Funnene kort oppsummert

Kort oppsummert kan jeg si at undersøkelsen først og fremst slår fast at arbeidsplan er et svært mye brukt verktøy i skolen. Det virker å være grunnlag for å si at de aller fleste bruker arbeidsplaner i en eller annen form. Innholdet i arbeidsplanene virker også å være relativt likt, selv om det er lokale variasjoner i både innhold og bruk. De fleste foreldre liker arbeidsplanen godt slik den er i dag, og ser ikke noen umiddelbar grunn til å endre på noe som helst. En liten andel av foreldrene mener til og med at informasjonen på arbeidsplanen er mer nyttig for dem enn for elevene. Foreldrene er trygge på hvordan de skal ta kontakt med skolen, men mange er usikre på sin rolle i forhold til at de lander på ”verken eller” når det spørres om de skulle ønske skolen hørte mer på dem. Det som imidlertid også kommer fram er at en del av foreldrene ikke har tenkt så mye over forholdet til elevenes arbeidsplan, og om lag en av ti kunne gjerne tenke seg at planen ble forklart og gjennomgått for dem. Da jeg bestemte meg for å gjennomføre undersøkelsen hadde jeg en tanke om at på bakgrunn av de siste års fokus på lekser og målstyring i den offentlige skoledebatten så ville foreldrene være negativt stemt i forhold til arbeidsplaner og samarbeid med skolen. Det jeg mener å ha funnet og som jeg vil gå nærmere inn på i diskusjonen i det neste kapitlet er en kombinasjon av tilfredshet, trygghet i det kjente og i noen tilfeller nærmest en likegyldighet rundt sin egen rolle.

5. Diskusjon

I dette kapitlet ønsker jeg å se på fire aspekter jeg mener å ha funnet i undersøkelsen, og diskutere hva dette forteller om hvordan foreldrene oppfatter arbeidsplanen og hvordan jeg mener skolen og lærerne bør forholde seg til dette. ”Det ligger klare ”føringer” i stortingsmeldinger og læreplaner om at skolen skal arbeide for å gjøre foreldrene mest mulig deltakende på alle nivå i barnehagens og skolens virksomhet” (Becher 2006:73). Ansvar for samarbeid ligger ikke på skolen alene, men jeg synes Becher påpeker det fin når hun skriver at: ”Vi kommer ikke utenom at særlig skolen, men også barnehagen, er byråkratiske organisasjoner” (Becher, 2006: 79). I dette ligger at en erkjennelse av at skolen er et system som man må kjenne til for å forstå, vi kan ikke ta for gitt at skolen og foreldrene alltid er i en posisjon hvor vi forstår hverandre. Becher siterer Bae som sier at å forstå minoritetsforeldres ”forutsetninger forutsetter lytting. Å lytte vil si å være åpen for den andre. Det betyr å kunne høre mer enn bare ordene. Du må kunne ta inn hele måten ting blir formidlet på” (Becher:2006:63). Dette er ikke grunnleggende for å forstå bare minoriteter, men kan brukes som et bilde på den åpenheten vi trenger for å forstå noen med andre forutsetninger enn oss selv. Foreldre som ikke kjenner skolen vil ikke nødvendigvis klare å sette ord hva de lurte på eller hva de ikke forstår. Skolen må derfor høre mer enn bare ord gjennom å aktivt be om innspill og å være på tilbudssiden med forklaringer, forventninger og informasjon selv om ingen nødvendigvis etterspør dette.

5.1. Hvem var det som svarte?

Av de 110 respondentene som har besvart undersøkelsen var det 12 menn og 98 kvinner. Samtlige klassetrinn på barneskolen var representert, det var foreldre fra både små og store skoler og absolutt alle oppgir at barnet har arbeidsplan. Det første spørsmålet man kan stille på bakgrunn av denne informasjonen er hvor er alle pappaene? Er det slik at dagens barneskolen har blitt en mammaskole? Har vi kommet til et sted hvor de fleste lærerne er damer, jentene tilpasser seg skolen best og mammaene følger opp hjemme? Har skolen blitt ett dameanliggende hvor mennene er spilt utover sidelinja? Eller er det bare slik at det tilfeldigvis var flest damer som svarte på undersøkelsen? Kanskje er det slik at det var flest damer som syntes undersøkelsen var mest interessant, eller er det slik at damene er de som er mest inne på Facebook og dermed var de som kom over undersøkelsen?

Denne problematikken har jeg dessverre basert på undersøkelsen ikke noe svar på. Det er for så vidt heller ikke åpenbart relevant for å undersøke hvordan arbeidsplanen oppfattes, men fordelingen mellom kjønnene var for signifikant til å overse.

Er det kanskje slik at lister og planlegging gjennom et verktøy som arbeidsplan er en mer feminin egenskap? Liker jenter og damer bedre denne måten å arbeide på? I følge Nielsen (2014) har skolens krav endret seg i en retning mot ”det som jenter og kvinner tradisjonelt har vært gode på: samarbeid, planlegging, prosessorientering og kommunikasjon” (2014:21). Dalland og Klette publiserte i 2014 en artikkel de kalte ”*Work-plan Heroes*”. I denne artikkelen presenterer de funn fra norsk skole som tyder på at jenter og gutter arbeider ulikt med arbeidsplaner. Jentene gjør seg i hovedsak ferdig i løpet av de første par dagene, mens guttene er mer delt. En del av guttene gjør seg tidlig ferdig, slik som jentene, mens en like stor del heller gjør seg ferdig i løpet av periodens siste par dager. I følge Dalland og Klette er guttene med lav måloppnåelse overrepresentert blant de som venter så lenge som mulig. Er det derfor kjønnsfordelingen i undersøkelsen er slik den er, har menn et problematisk forhold til arbeidsplan som metode og verktøy? Datagrunnlaget i undersøkelsen bli igjen for lite til å konkludere, men hvis vi tillater oss å gå videre i denne spekulasjonen vil det basert på dette slik jeg ser det være to måter skolen kan handle på, skal vi spisse arbeidsplanen enda mer for å møte behovene til de som faktisk leser dem, eller skal vi gå grundigere til verks for å sikre at vi også involverer mennene på en god måte? Svaret bør egentlig være åpenbart. Få pappa på banen, vi trenger å ha han med på laget. Ingen er tjent med at skolen blir et dameanliggende, det er stort behov for gode mannlige rollemodeller i barneskolen – enten de er lærere eller pappaer.

Et annet poeng er om det virkelig er slik at absolutt alle elever i barneskolen har arbeidsplaner. Ut ifra undersøkelsen kan det virke slik, men hvis vi snur på det så vil vel sannsynligvis foreldre som ikke har arbeidsplaner finne det veldig lite interessant og svare på en spørreundersøkelse om nettopp dette. Det vi kan slå fast er at arbeidsplan i alle fall er et svært mye brukt verktøy i skolen, noe som etter min mening gjør det særdeles interessant og forske på.

5.2. Hva inneholder arbeidsplanene?

Foreldrene var relativt samstemte på hva de finner av informasjon på arbeidsplanene. Arbeidsplanene inneholder informasjon om hva elevene gjør på skolen og om lekser. De fleste har også en huskeliste, og de som ikke har en huskeliste ønsker seg det. I de tilfeller hvor elevene har en lekseplan og en arbeidsplan kunne man tenke seg en samlet plan, og foreldrene synes det er hyggelig med oppdateringer om hva som skjer i klassen. Foreldrene setter altså pris på å være informert om arbeidet eleven gjør både hjemme og på skolen, de liker at planen er lik for hver uke og ønsker den så tydelig som mulig.

Det skaper frustrasjon hos foreldrene når de ikke forstår hva som menes på arbeidsplanen. Dette er interessant med tanke på at under halvparten av foreldrene har fått arbeidsplanen gjennomgått, 51% oppgir til og med at de ikke har følt at det var nødvendig. Både skolen og foreldrene oppfatter arbeidsplanen som et viktig kommunikasjonsverktøy, likevel velger halvparten og ikke snakke sammen om hvordan verktøyet skal brukes. Når i tillegg bare 25% av foreldrene har fått anledning til å komme med innspill, så virker det som arbeidsplanens innhold og bruk bærer preg av enveiskommunikasjon fra skolens side både når det gjelder innhold og utforming. Dersom arbeidsplanen skal være et virkelig godt kommunikasjonsverktøy må vi ikke glemme å være mottakerbevisste. Hvem er det vi skriver arbeidsplaner for? Er det for egen del, for å planlegge undervisning, er det for å gi foreldrene innblikk i barnet skolehverdag, eller er det for å gi elevene et verktøy til å forberede seg og planlegge hverdagen sin både på skolen og hjemme? Her er det viktig at lærerne og skolen stopper opp og tenker seg om, hvor vi skal? Hvis vi skal bruke arbeidsplaner, er det ikke vel anvendt tid å tenke over bruken slik at vi får mest mulig ut av et av de få verktøyene vi har?

Et annet moment som jeg undrer meg over er at kun 25% oppgir at det er bilder og dekor på ukeplanen. Særlig undrer jeg meg over at andelen bilder ikke er størst i førsteklasse, men øker opp mot 3-4. trinn. Dette kan være forklaringa på at en liten andel av foreldrene oppgir at arbeidsplanen er viktigere for dem selv enn for elevene. En elev i første og andre klasse vil sannsynligvis ikke kunne nyttiggjøre seg av en rent skriftlig arbeidsplan, det er behov for gjenkjenning og bildestøtte for å kunne lese planen på egen hånd. Dette tror jeg vil kunne være viktig for elevenes selvtillit i møte med leseopplæringen. Det første stadiet i barns leseutvikling går ut på at de leser på liksom, og gjetter ut fra det som står og sammenhengen det står i (Traavik og Alver 2008:78). Ved å støtte opp teksten på ukeplanen med bilder av for eksempel symboler knyttet til fagene eller læreboka vil også de minste elevene kunne tolke planen på egen hånd, dette kan skape mestringsfølelse tilknyttet å lese og forstå, noe som vil gi selvtillit inn i det videre arbeidet med å lære seg å lese.

En arbeidsplan med god bruk av dekor, bilder og farge vil også være mer spennende og innbydende for både store og små. Det er kanskje ikke det mest avgjørende for om planen oppfattes som tydelig eller funksjonell, men en spennende plan med bilder og pynt brukt riktig vil være med å løfte arbeidsplanen fram og gjøre den mer aktuell og interessant. I min hverdag som lærer opplever jeg stadig at elevene reagerer med latter og interesse dersom jeg legger til en morsom tegning eller gjør små endringer på planen. Dette gjør at det blir spennende for elevene å følge med, observere og engasjere seg. Det er ikke grunn til å anta at det vil ha motsatt effekt på foreldrene så lenge det gjøres gjennomtenkt og med måte.

5.3. Hvordan brukes arbeidsplanen?

Det viser seg at de aller fleste har en felles plan som hele klassen følger. Det betyr at noen har informasjon på arbeidsplanen som ikke angår dem, men dette virker ikke å ha betydning for foreldrenes oppfattelse av arbeidsplanen. Det virker snarere som dette er noe de ikke har tenkt over. Becher (2006:63) påpeker viktigheten av vi spør hva foreldrene ønsker at barna skal oppleve. Skolen må gjøre seg selv relevant. Det virker i undersøkelsen som det er en hel del sammenhenger rundt arbeidsplan som mange foreldre ikke har tenkt over. Det er enighet om at det er et viktig verktøy for kommunikasjon og det er enighet om at de ønsker at det i hovedsak skal være slik som i dag og ikke erstattes av noe mer moderne, men utover dette virker det som mange ikke tenker over hvorfor elevene har planen. Arbeidsplanene har blitt en vane, og vaner er kanskje mest behagelige om vi lar dem være i fred. Utfordringen med det blir imidlertid at arbeidsplanen er et verktøy som er i bruk, den leses daglig eller flere ganger i uken hos 80% av respondentene i surveyen min. Da har vi ikke råd til å være likegyldige. Lærerne og foreldrene må sammen gjøre arbeidet med skolen viktig og nødvendig å engasjere seg i. ”En oppdragerstrategi der utdanning blir forstått som en nødvendighet, er kilde til betydelig innsats fra foreldrenes side. De gjør voldsomme investeringer når det gjelder lekselesing og ukeplanoppfølging” sier Bråten (Nielsen 2014:205). Men skal vi få dette til er det viktig at vi er enige om en felles strategi for hvor vil vi og hvordan vi skal komme dit.

I arbeidet med å utvikle eller tilpasse arbeidsplanen for framtiden er det flere faktorer fra undersøkelsen som får meg til å undres. I en stadig mer digital verden, så er vi altså ikke klare for å ta arbeidsplanen videre. Det er best og beholde den som den er i følge flertallet som svarer på undersøkelsen. Noen uttrykker riktig nok at SMS eller app kan være interessant, men ut fra digitaliseringen av samfunnet for øvrig er det liten interesse rundt å gjøre arbeidsplanene digitale. Jeg undrer meg på om dette er fordi vi vet hva vi har og ikke hva vi får? Dersom undersøkelsen hadde presentert eksempler på alternativer til arbeidsplanen ville kanskje svaret ha vært annerledes. Den teknologiske verden er nærmest grenseløs i form av muligheter som åpner seg, og det undrer meg derfor litt at ønsket om å bevare arbeidsplanen som ranselpost var i såpass stort flertall. Som lærer tenker jeg at en løsning hvor jeg kunne logge meg inn på et program, og for eksempel merke av hvilke oppgaver hver enkelt elev skulle gjøre i lekse ville vært et godt verktøy for å sikre at det ble tilstrekkelig tilpasset den enkeltes behov. At foreldrene er så positive handler nok om at de er trygge og kjente med arbeidsplanen slik den er i dag og flere poengterer at den fungerer godt. Det er ikke noe poeng å gjøre endringer for endringens skyld alene, det må være gode alternativer og godt utprøvde løsninger dersom systemet i dag skal endres.

5.4. Arbeidsplanens rolle i framtida.

Basert på funnene i undersøkelsen, hvor vi lang på vei kan trekke slutninger om at foreldrene er veldig fornøyde med arbeidsplanen slik den fungerer i dag, mener jeg det er naturlig å tenke at arbeidsplanen har en rolle også i fremtiden. Til og med dersom lekser ikke skulle være såpass sentralt som det er i dag vil det likevel være behov for et verktøy hvor skolen kommuniserer med hjemmet på generell basis. Men, det er viktig at arbeidsplanen løftes fram, forskes på og utvikles slik at vi får ut potensialet. Slik jeg nevner innledningsvis er arbeidsplanen løftet inn i skolen som svar på et problem og siden den i mange år har fungert etter hensikten kan det virke som skolen og hjemmet har slått seg til ro med arbeidsplanen slik den er i dag. Dette tror jeg ikke vi kan slå oss til ro med for framtiden. Vi skal ikke forandre for forandringens skyld, men vi skal heller ikke feste all vår lit til et verktøy som har vært uforandret og utforsket i så mange år slik som med arbeidsplaner. Det er viktig å løfte blikket og lytte til forskningen også – er det slik at vi bruker arbeidsplanen som et pedagogisk verktøy – slik den er ment? Olaussen (2009) konkluderer i sin artikkel med at dersom arbeidsplaner blir ”Brukt i sin ytterlighet som ramme for undervisningen ser den ut til å være et risikofylt eksperiment for motivasjon og selvregulert læring. Arbeidsmåten kan bidra til at barn bli ”værende ved sin lest”. Som supplement i undervisningen vil e a-plan med moderat utforming og bruk gi god variasjon” (Olaussen 2009:199). Det virker som arbeidsplaner brukes mer som et kommunikasjonsverktøy enn som en metode, slik Olaussen skriver kan dette være positivt, men det er veldig viktig å ha en god begrunnelse for at vi bruker arbeidsplanen slik vi gjør. Ellers er det lett at vi går i fella hvor vi bruker det fordi den føles trygg og kjent og derfor er mest praktisk å ty til i hverdagen. Arbeidsplanen er mer enn en avansert leksebok, det er en metode og et verktøy for kommunikasjon. Slik jeg ser det basert på funnene her, er den så godt forankret at det ville være synd å ikke utnytte dens potensiale til det fulle.

Det er vanskelig å skulle spå om framtidens skole, men en ting er sikkert; det digitale er kommet for å bli. Da må vi også være frampå og utvikle og undersøke hvordan de verktøyene skolen bruker i dag kan være med oss videre. Hva mister vi og hva får vi? En digital arbeidsplan vil ha uendelige muligheter til kommunikasjon mellom brukerne og tilpasning til hver enkelt. Det er viktig å tenke tanken selv om den ikke nødvendigvis er nært forstående, potensialet i arbeidsplanen som verktøy er for viktig til at det skal gå ut på dato fordi vi ikke var kommet fram til perrongen da toget gikk.

5.5. Hva vil funnene ha å si for veien videre?

Det er ikke til å stikke under en stol, at denne masteroppgaven ville ha vært mye enklere å skrive dersom foreldrene hadde vært enige om at arbeidsplaner var et onde som de fortest mulig ville at skolen skulle slutte med. I min motivasjon til å skrive om temaet var dette også noe den oppfattelsen jeg innledningsvis hadde, mitt forhold til arbeidsplaner var problematisk basert på de observasjonene jeg hadde gjort i praksis og gjennom å lese meg opp på teori. Gjennom arbeidet med oppgaven og datainnsamlinga har jeg fått utvidet min horisont, og sett fenomenet arbeidsplan fra flere sider. Jeg har lært mye om arbeidsplanens historie og betydning, og innser nå at det ikke er arbeidsplanen jeg er skeptisk til, men hvordan vi ofte bruker den. Arbeidsplanen er et unikt verktøy som i aller høyeste grad er godt implementert i skolen i dag, den har vokst fram av organisasjonens behov, og har en viktig plass og funksjon. Elevene vil ha den, lærerne vil ha den og undersøkelsen som danner grunnlaget for denne masteroppgaven viser at også foreldrene vil ha den.

Jeg mener likevel at funnene tyder på at vi har en vei og gå. Arbeidsplan som arbeidsmetode og verktøy må løftes fram, den må undersøkes, reflekteres rundt og forskes på slik at vi sikrer en god bruk på en måte som gagnar hovedpersonene, elevene, på en best mulig måte. Da er det viktig at vi avklarer forventinger til foreldrene og tar dem med på laget gjennom å forklare hva vi ønsker å oppnå gjennom arbeidsplanene, og ber om foreldrenes innspill. Engelsens minner oss på at ”Et godt læringsutbytte forutsetter at vi tilrettelegger for læringsaktiviteter som samsvarer med elevenes utviklingsnivå” (Engelsen 1990:212). Hun utdyper dette med at vi i samme sjuende klasse kan møte gutten som helst leker med biler på pulten ved siden av jenter som oppfører seg som de er langt over 18 år. I dagens skole er arbeidsplanene noe av det beste verktøyet vi har til å tilpasse hva den enkelte skal gjøre, spesielt i forbindelse med eget arbeid i timene og gjennom hjemmearbeid. I en hektisk hverdag kan det virke som dette aspektet for ofte glemmes, da mange av elevene har samme plan som resten av klassen.

”Enhetsskolen bygger på erkjennelsen av at det fins noen viktige forskjeller som må gjøres mindre slik at utgangspunktet blir ”likere” for alle i det videre utdanningsløpet. Det må skapes normer som er håndterbare i skolehverdagen, noe som innebærer at forskjeller og variasjoner ikke gjøres betydningsfulle” (Becher 2006:105).

Nordahl argumenterer i lignende baner når han sier at ”De foreldrene som har en god relasjon til lærerne, vet at barna klarer seg bra, kan ta kontakt hvis noe skjer og har erfart at læreren tar dem på alvor, er i en god situasjon” (Nordahl 2007:63).

Dette står i kontrast til opplevelsen til ”de foreldrene som opplever at barna har problemer i skolen og samtidig erfarer at lærerne ikke tar dem på alvor” (Nordahl 2007:63) dette kan bli en stor belastning for de involverte. Slik jeg ser det vil en arbeidsplan som er godt forklart, både for elevene og foreldrene, og som også er tilpasset tilstrekkelig til hver enkelt elevs behov kunne være et godt verktøy for å utjevne forskjeller og tilpasse skolehverdagen slik at det blir god for flest mulig. Arbeidsplanene slik de brukes i dag oppfattes av foreldrene som et kommunikasjonsverktøy, og det er skolens oppgave og sikre god kommunikasjon.

”Ikke minst vil det for barn og unge sin utvikling og læring være hensiktsmessig at lærerne og foreldrene samarbeider nært og godt. Det kan bidra til at oppdrageroppgavene blir noe enklere, og det ser ut til at elevene også får et bedre læringsutbytte når hjem og skole samarbeider godt” (Nordahl 2007:25).

Det kommuniseres tydelig i styringsdokumentene at det er skolen som skal sørge som at det blir dialog og ikke informasjon i møtet mellom foreldrene og skolen (Becher 2006:108). Arbeidsplaner kan bidra her, de leses og brukes – hva om vi også sikrer at de engasjerer utover hva elevene skal gjøre i lekser eller huske å ta med på skolen.

Funnene i denne masteroppgaven er for begrenset til å kunne komme til bastante konklusjoner i den ene eller andre retninger, men jeg føler jeg har oppnådd målet mitt med å komme med et bidrag til forskningen på et felt som vi vet for lite om i forhold til den utstrakte bruken. Danielsen skriver at: ”I lærerutdanningen er det et sentralt mål å utdanne lærere med kvalifikasjoner som virker positivt inn på elevenes motivasjon, læring og trivsel” (Brekke & Tiller 2013:141). Ved å undersøke en så hverdagslig ting som arbeidsplaner, som jeg garantert vil komme til å bruke, og måtte forholde meg til, føler jeg at jeg har oppfylt målet som Danielsen beskriver over. Jeg har undersøkt og lært om noe som jeg vil kunne bruke hver eneste dag som lærer, og som jeg kan dele med medstudenter og kollegaer til elevenes beste.

Ved å gjøre en kvantitativ undersøkelse har jeg også fått kunnskap om statistikk og gjennomføring av en type datainnsamling som jeg kan ta med meg videre. Tall og statistikk er spennende, og sentrale læreplanmål for elevene. Ved å ha gjennomført et masterprosjekt med en survey vil terskelen til å ta lignende verktøy i bruk senere være lavere, og igjen noe som vil komme elevene til gode. I avslutningen av prosjektet sitter jeg igjen med erfaring og kunnskap, men også mange flere spørsmål som jeg skulle ønske jeg hadde funnet ut mer om.

Hvorfor er det slik at foreldre ikke føler behov for å få komme med sterkere innspill til skolens arbeid? Hvorfor er det så lett og glemme hvilken ressurs foreldrene er? Hva er alternativet til å bruke arbeidsplaner? Hvorfor er det ikke større variasjon i bruken? Og hvor er alle pappaene? Det er også spørsmål jeg i ettertid ser kunne vært formulert bedre.

Tiller sier vi må forske i skolens hverdag for å gjøre skolen og lærerens arbeid bedre (Tiller og Brekke 2013:32). Mitt utgangspunkt var en mistanke om feil i en mye brukt metode. Jeg fant at vi gjør mye riktig, men vi trenger å forske mer for og gjøre det enda bedre, og kunne ta med arbeidsplanene videre inn i fremtiden.

6. Foreldrenes oppfatning av arbeidsplanen

I min nysgjerrighet rundt tema arbeidsplaner ble tema denne gangen avgrenset til å omhandle hvordan foreldrene oppfattet arbeidsplanen. Foreldrene som svarte på undersøkelsen var i all hovedsak positive, de oppfatter arbeidsplanen som et viktig verktøy for kommunikasjon mellom skole og hjem. De vet hvordan de skal ta kontakt med skolen, men får sjelden mulighet til å komme med innspill, uten at dette virker å være noe de egentlig savner. Arbeidsplaner er mye brukt, de inneholder stort sett de samme tingene og foreldrene oppfatter dette som positivt, de ønsker forutsigbarhet og tydelighet. Arbeidsplanen leses av det store flertallet flere ganger i uken, og mange ser fram til å lese den. Funnene har vært interessante og spennende. Det har vært lærerikt å oppdage og utforske påstander og sammenhenger knyttet til intensjon, bruk og foreldrenes oppfattelse. Jeg har oppdaget et verktøy som både skolen, elevene og foreldrene har et positivt forhold til, noe som åpner opp for uendelige muligheter om vi bruker det rett. For å lykkes med dette må vi ikke slå oss til ro med at arbeidsplanen er et helt ok verktøy. Det må ikke bli en vane som vi ikke tenker over, for lærernes, foreldrenes og ikke minst elevens del må det bli et levende verktøy som engasjerer og motiverer – og det kan vi få til hvis vi jobber sammen.

7. Litteraturliste

Becher, Aslaug Andreassen (2006): *Flerstemmig mangfold: Samarbeid med minoritetsforeldre*. Fagbokforlaget, Bergen.

Brekke, Mary og Tiller, Tom (red.) (2013): *Læreren som forsker. Innføring i forskningsarbeid i skolen*. Universitetsforlaget, Oslo.

Bø, Inge og Helle, Lars (2010): *Pedagogisk ordbok. 2. Utgave*. Universitetsforlaget, Oslo.

Christoffersen, Line og Johannesen, Asbjørn (2012): *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Abstrakt forlag, Oslo.

Dalland, Cecilie P. og Klette, Kirsti (2014) *Work-Plan Heroes: Student Strategies in Lower-Secondary Norwegian Classrooms*, Scandinavian Journal of Educational Research, 58:4, 400-423, DOI: 10.1080/00313831.2012.739200

Engelsen, Britt Ulstrup (1990): *Kan læring planlegges? Arbeid med læreplaner – hva, hvordan og hvorfor?* Gyldendal akademisk, Oslo.

Evenshaug, Oddbjørg og Hallen, Dag (2001): *Barne- og ungdomspsykologi. 4. Reviderte utgave*. Gyldendal akademisk, Oslo.

Grongstad, Lars (2014): *Juss i skolehverdagen. 2. Utgave*. Universitetsforlaget, Oslo.

Gulbransen, Liv Heidi (2006): *Oppvekst og psykologisk utvikling. Kap 2 Uri Brofenbrenner – en økologisk utviklingsmodell*. Universitetsforlaget, Oslo.

Helle, Lars (2005): *Småskolelæreren*. Universitetsforlaget, Oslo.

Hellevik, Ottar (2002): *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap. 7. utgave*. Universitetsforlaget, Oslo.

Imsen, Gunn (2009): *Lærerenes verden. Innføring i generell didaktikk. 4. utgave*. Universitetsforlaget, Oslo.

Jensen, Ruth og Aas, Marit (2011): *Å utforske praksis*. Cappelen Damm akademisk, Oslo.

Johannesen, Asbjørn (2009): *Introduksjon til SPSS Fjerde utgave*. Abstrakt forlag, Oslo.

Klette, Kirsti (2007): *Bruk av arbeidsplaner i skolen – et hovedverktøy for å realisere tilpasset opplæring?* I Norsk Pedagogisk Tidsskrift Nummer 4 2007.

Kristiansen, Andrew (2012): *Utdanning og sosial utjevning. Om tilpassing, seleksjon og reproduksjon*. Unipub, Oslo.

Nielsen, Harriet Bjerrum (2014): *Forskjeller i klassen. Nye perspektiver på kjønn, klasse og etnisitet i skolen*. Universitetsforlaget, Oslo.

Nordahl, Thomas (2007): *Hjem og Skole. Hvordan skape et bedre samarbeid?* Universitetsforlaget, Oslo.

Olaussen, Bodil Stokke (2009): *Arbeidsplaner i skolen: En kontekst for utvikling av selvregulert læring? – Refleksjoner etter en studie på småskoletrinnet*. I Norsk Pedagogisk tidsskrift. Nummer 3 2009.

Postholm, May Britt og Moen, Torill (2009): *Forsknings- og utviklingsarbeid i skolen. Metodebok for lærere, studenter og forskere*. Universitetsforlaget. Oslo.

Ståhle Y. (2006). *Pedagogiken i tiden: Om framvæksten av nye undervisningsformer under tidlig 2000-tal exemplet Kunskapsskolan*. Doctoral Thesis. Stockholm: The Stockholm Institute of Education, Department of Social and Cultural Studies in Education (LHS).

Österlind, Eva (red.)(2005): *Eget arbete – en kameleont i klassrummet*. Studentlitteratur, Lund.

Traavik, Hilde og Alver, Vigdis Rosvold (2008): *Skrive- og lesestart. Skriftspråkutvikling i småskolealderen. 2. Utgave*. Fagbokforlaget, Bergen.

Læreplanens generelle del, det samarbeidende mennesket. Hentet: 13.02.17.
<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/generell-del-av-lareplanen/det-samarbeidende-mennesket/#eit-breitt-laringsmiljo-elevkultur-foreldredeltaking-og-lokalsamfunn>

Prinsipper for opplæringa, samarbeid med heimen. Hentet: 13.02.17.
<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/prinsipper-for-opplaringen2/samarbeid-med-heimen/>

Oxford research AS på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet(2009):
Elevene svarer. Analyse av elevundersøkelsen 2009. Hentet 18.02.17.
https://www.udir.no/globalassets/upload/brukerundersokelser/v09/5/elevundersokelsen_2009_analyse.pdf

Opplæringslova. Link er hentet 05.03.17.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>

Ordbok. Hentet 07.03.17.
<http://no.thefreedictionary.com/>

Sitatet av Agatha Christie hentet 11.04.17. fra: <http://www.ordtak.no/index.php?emne=Vane>

8. Vedlegg

Vedlegg 1. Godkjenning fra NSD

Lisbet Rønningsbakk
 Institutt for lærerutdanning og pedagogikk UIT Norges arktiske universitet

9006 TROMSØ

Vår dato: 01.12.2016

Vår ref.: 50735 / 3 / 162

Deres dato:

Deres ref.:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 25.10.2016. Meldingen gjelder prosjektet:

50735	Hvordan oppfatter foreldrene ukeplanen?
Behandlingsansvarlig	UIT Norges arktiske universitet, ved institusjonens øverste leder
Daglig ansvarlig	Lisbet Rønningsbakk
Student	Lisa Angell

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven.

Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 01.06.2017, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Kjersti Haugstvedt

Ida Jansen Jondahl

Kontaktperson: Anne-Mette Somby tlf: 55 58 24 10

Vedlegg: Prosjektvurdering

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSD's rutiner for elektronisk godkjenning

Personvernombudet for forskning

Prosjektvurdering - Kommentar

Prosjektnr: 50735

Foreldre skal informeres skriftlig om prosjektet og samtykker til deltakelse. Informasjonsskrivet er noe mangelfullt utformet. Vi ber derfor om at følgende endres/tilføyes:

- Formål og problemstilling
- Hvordan opplysningene skal behandles i prosjektperioden
- Tidspunkt for prosjektslutt og anonymisering av datamaterialet
- Kontaktinformasjon til student og veileder

Se mal for informasjonsskriv her: <http://www.nsd.uib.no/personvern/medleplikt/samtykke.html>

Revidert informasjonsskriv skal sendes til personvernombudet@nsd.no før utvalget kontaktes.

Personvernombudet legger til grunn at forsker og student følger UIT Norges arktiske universitet sine rutiner for datasikkerhet.

Questback er databehandler for prosjektet. UIT Norges arktiske universitet må ha avtale med Questback om hvordan personopplysninger skal behandles, jf. personopplysningsloven § 15. For råd om hva databehandleravtalen bør inneholde, se Datatilsynets veileder: <http://www.datatilsynet.no/Sikkerhet-internkontroll/Databehandleravtale/>.

Forventet prosjektslutt er 01.06.2017. Ifølge prosjektmeldingen skal innsamlede opplysninger da anonymiseres. Anonymisering innebærer å bearbeide datamaterialet slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes. Det gjøres ved å:

- slette direkte personopplysninger (som navn/koblingsnøkkel)
- slette/omskrive indirekte personopplysninger (identifiserende sammenstilling av bakgrunnsopplysninger som f.eks. bosted/arbeidssted, alder og kjønn)

Vi gjør oppmerksom på at også databehandler (Questback) må slette personopplysninger tilknyttet prosjektet i sine systemer. Dette inkluderer eventuelle logger og koblinger mellom IP-/e-postadresser og besvarelser.

Vedlegg 2. Infoskriv til foreldrene/samtykke

Øst foreldre med barn i barneskolen,

Jeg er student ved lærerutdanningen ved UiT og skal våren 2017 skrive en masteroppgave. I oppgaven ønsker jeg å finne ut hvordan foreldrene til barn i barneskolen oppfatter elevenes arbeidsplan/ukeplan. Problemstilling for oppgaven vil være; "Hvordan oppfatter foreldrene arbeidsplanen?" og formålet med oppgaven er å forsøke å finne ut hvordan arbeidsplanen kan utformes for å være et best mulig bidrag til samarbeidet mellom skole og hjem.

Det er helt frivillig å delta i undersøkelsen, og det vil ikke være mulig å identifisere verken deg eller barnet ditt ut fra informasjonen i skjemaet. Du fyller ut et digitalt spørreskjema gjennom Questback og du skal ikke oppgi verken navn, telefon eller e-post. Det vil ikke være mulig å finne ut hvem du er på bakgrunn av informasjonen du oppgir. Informasjon fra undersøkelsen vil bli publisert i masteroppgaven gjennom universitetet, all annen informasjon vil bli slettet etter juni 2017.

Hvis du har flere barn på barneskolen vil jeg gjerne at du fyller ut skjema en gang per barn. Dersom barnet ditt ikke bor sammen med deg hele tiden, tar du utgangspunkt i de dagene barnet bor hos deg.

Takk for hjelpa.

Link til undersøkelsen finner du her:

<https://response.questback.com/lisaarvidaangell/cuweyf4dvw>

eller på

<http://turl.no/177i>

Hilsen Lisa Arvida Angell

*Har du spørsmål må du gjerne ta kontakt på lan051@post.uit.no
Veileder ved universitetet er Lisbet Rønningsbakk (lisbet.ronningsbakk@uit.no)*

Vedlegg 3 Komplette undersøkelse

Hei,

Tusen takk for at du tok deg tid til å svare på undersøkelsen.

Jeg er student ved lærerutdanningen ved UiT og skal våren 2017 skrive en masteroppgave. I oppgaven ønsker jeg å finne ut hvordan foreldrene til barn i barneskolen oppfatter elevenes arbeidsplan/ukeplan.

Det er helt frivillig å delta i undersøkelsen, og det vil ikke være mulig å identifisere verken deg eller barnet ditt ut fra informasjonen i skjemaet.

Hvis du har flere barn på barneskolen vil jeg gjerne at du fyller ut skjema en gang per barn. Dersom barnet ditt ikke bor sammen med deg hele tiden, tar du utgangspunkt i de dagene barnet bor sammen med deg.

Hilsen Lisa Arvida Angell

Hvilket kjønn er du?

Mann

Kvinne

Hvilken klasse går barnet ditt i?

1   2   3   4   5   6   7

Omtrent hvor mange elever er det på skolen barnet ditt går på?

Mindre enn 100

100-200

200 eller mer.

Jeg vet ikke

De aller fleste elever har en ukeplan eller arbeidsplan, har ditt barn en slik plan?

Ja.

Nei → Undersøkelsen avsluttes....

Hvem leser vanligvis planen hjemme hos dere?

Barnet

Jeg

Vi leser sammen

En annen voksen hjemme hos oss.

Søsken

Andre

Hvor ofte leser du planen?

- Daglig
- Flere ganger i uken, men ikke hver dag.
- Ukentlig.
- Månedlig
- Sjeldnere

Hvilken type informasjon finner du ukentlig på arbeidsplanen? Flere kryss mulig.

- Informasjon om hva barnet mitt arbeider med på skolen.
- Lekser
- Bilder og dekor
- Beskjeder om hva som skjer på skolen
- Beskjeder om hva som skjer i lokalmiljøet
- Huskelister for hva barnet skal ha med seg,
- Annet (fyll ut på eget oppfølgingsspørsmål)

Har kontaktlærer eller noen andre ved skolen gått gjennom ukeplanen sammen med deg/dere ?

- Ja, en felles gjennomgang på foreldremøtet.
- Ja, sammen med barnet og meg på utviklingssamtalen.
- Ja, etter at jeg ba om det.
- Nei, det har ikke vært nødvendig.
- Nei, men jeg skulle ønske det ble gjort.
- Annet

Har du fått komme med innspill til hva som burde stå på ukeplanen?

- Ja
- 1. Hvis ja → Hvordan?
- Nei

Er det informasjon du savner på arbeidsplan/ukeplanen? Fyll inn.

Dersom du får arbeidsplanen hjem i sekken. Trur du det ville vært lettere eller bedre for deg om arbeidsplanen kom som:

- SMS
- Mail
- Gjennom en App
- Jeg synes det er best slik det er i dag.
- Annet

Vet du om alle barna i klassen har samme plan, eller har noen en egen plan?

- Alle har samme.
- Barnet mitt har egen.
- Noen har egen.
- Vet ikke.

Dersom barnet ditt har en egen plan, hvorfor er det slik?

Vi har ingen egen plan, bare en felles for alle i klassen.

Barnet mitt arbeider sakte.

Barnet mitt har spesielle behov.

Barnet mitt trenger ekstra utfordringer

Det har jeg aldri tenkt over

Alle elevene i klassen har sin egen plan.

Er det informasjon på arbeidsplanen som ikke gjelder ditt barn. Dette kan for eksempel være informasjon til en annen gruppe eller lekser som barnet ditt ikke skal gjøre.

Ja

Nei

Vet ikke

Vurder følgende påstander (Helt enig, Litt enig, Verken eller, Litt uenig, Helt uenig):

Arbeidsplanen er et nyttig verktøy for kommunikasjon mellom skole og hjem.

Jeg ser fram til å sjekke arbeidsplanen hver uke.

Jeg sjekket arbeidsplanen oftere da barnet gikk i første klasse enn nå.

Informasjonen på arbeidsplanen er nyttig for barnet mitt.

Informasjonen på arbeidsplanen er nyttig for meg.

Jeg skulle ønske vi slapp arbeidsplaner.

Lekser er positivt for barnet mitt.

Jeg har god kommunikasjon med skolen.

Det er lett å få tak i læreren på skolen.

Arbeidsplan i sekken er gammeldags og bør endres til en mer moderne løsning.

Lekser på SMS ville vært en bedre løsning for oss.

Jeg skulle ønske det fantes en app for kommunikasjon mellom skole og hjem.

Jeg skulle ønske skolen hørte mer på meg.

Jeg vet ikke hvordan jeg skal ta kontakt med skolen.

Jobber du i skoleverket selv?

Ja

Nei

Partneren min gjør det.

Har du flere synspunkter rundt arbeidsplan/ukeplan? Fyll dem gjerne inn her.

Vedlegg 4 Standardavvik og gjennomsnitt

Gjennomsnitt og standardavvik.

	N	Min	Max	Gjennom- snitt	Standard- avvik
Klasse	110	1,00	7,00	3,4545	1,83061
Skolestørrelse	110	1,00	4,00	2,6091	,75535
Hvor ofte leses planen	110	1,00	5,00	1,6727	,82517
Nyttig verktøy for komm.	110	1,00	5,00	4,5636	,95329
Ser fram til sjekk	110	1,00	5,00	4,0364	1,02203
Sjekket oftere i første	107	1,00	5,00	3,0561	1,45908
Info er nyttig for barnet	110	1,00	5,00	4,6818	,70297
Info er nyttig for meg	110	1,00	5,00	4,7455	,61236
Skulle ønske vi slapp	110	1,00	5,00	1,7091	1,19897
Lekser er positivt for barnet	110	1,00	5,00	3,5455	1,29669
God kommunikasjon med skolen	110	2,00	5,00	4,4636	,82035
Lett å få tak i læreren	110	1,00	5,00	4,2273	1,06365
Arbplanergammeldag s	110	1,00	5,00	2,5727	1,40418
SMSlekser ville vært bedere	109	1,00	5,00	1,9725	1,24319
Ønsker det var app	110	1,00	5,00	2,3909	1,14215
Skulle ønsker skolen hørte mer	110	1,00	5,00	2,3545	1,12181
Vet ikke hvordan ta kontakt	109	1,00	5,00	1,2018	,73004
Valid N (listwise)	105				